

Sayı: 17812098-TİM.AKİB.GSK.TAR.2022/180-2134
Konu: 82. DTÖ SPS Komitesi Toplantısı

Mersin, 22/04/2022

DUYURU

Sayın Üyemiz,

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünden alınan bir yazıda, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Sağlık ve Bitki Sağlığı Önlemleri (SPS) Komitesi'nin 82. toplantısının 23-25 Mart 2022 tarihlerinde fiziksel ve çevrimiçi erişimle paralel olarak gerçekleştirildiğinden bahisle; toplantı vesilesiyle 23 Mart 2022 tarihinde Endonezya ile **et ve süt ürünleri, kedi köpek maması ve jelatin** ihracatı ve Güney Afrika ile **süt ve süt ürünleri ile kanatlı eti ve ürünleri** ihracatı; 24 Mart 2022 tarihinde AB ile **yüksek riskli bitkiler** ihracatı ve Avustralya ile **yaş meyve** ihracatı; 25 Mart 2022 tarihinde ise ABD ile SPS alanında işbirliği yapılabilecek alanlar hususunda görüşmeler yapıldığı ifade edilmektedir.

Bu çerçevede, 82. DTÖ SPS Komitesi'ne ilişkin hazırlanan toplantı tutanağı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Canan AKTAN SARI
Genel Sekreter V.

Ek: Komite Raporu (32 sayfa)

TOPLANTI BİLGİLERİ			
TOPLANTI ADI	Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) 82. SPS Komitesi Toplantısı		
TÜRÜ	İstişare () Müzakere ()	Fuar Katılımı ve Seminer () İkili Görüşme Konferans ()	Heyet Çalışması () Diğer (X)
TARİH	23-25 Mart 2022	DÜZENLEYEN	Dünya Ticaret Örgütü
ÜLKE	İsviçre	SORUMLU BİRİM	ABDGM
ŞEHİR	Cenevre	YER	DTÖ
<ul style="list-style-type: none">• Yusuf İlker SALAR (Tarım Müşaviri)• Tuğba ADIGÜZEL KARGIN (AB Uzmanı), ABDGM, Tarım ve Orm. Bk.• Neslihan ÖZKUMUR (Daire Başkanı), ABDGM, Tarım ve Orm. Bk.• Şule KARAHİSAR BERÇİK (AB Uzmanı), ABDGM, Tarım ve Orm. Bk.• Gülçin YEŞİLOVA (Veteriner Hekim), GKGM, Tarım ve Orm. Bk.• Selcen TAÇOĞLU (Mühendis), GKGM, Tarım ve Orm. Bk.• Hasenem ERTAŞ (Mühendis), GKGM, Tarım ve Orm. Bk.			
ÖN HAZIRLIK BİLGİLERİ			
TOPLANTI KONUSU	DTÖ Sağlık ve Bitki Sağlığı Önlemlerinin (SPS) Uygulanmasına İlişkin Anlaşma'nın İşleyişine İlişkin Gözden Geçirme		
GÖRÜŞÜLEN KONULAR	Toplantı gündemleri JOB/SPS/20 ve JOB/SPS/19 simgeli belgede yer almaktadır. 23 Mart 2022 tarihinde Endonezya ile et ve süt ürünleri, kedi köpek maması ve jelatin ihracatı ve Güney Afrika ile süt ve süt ürünleri ile kanatlı eti ve ürünleri ihracatı başvurumuz; 24 Mart 2022 tarihinde AB ile yüksek riskli bitkiler ihracatı ve Avustralya ile yaş meyve ihracatı başvurumuz; 25 Mart 2022 tarihinde ABD ile işbirliği yapılabilecek alanlar hususunda görüşmeler gerçekleştirilmiştir.		
TOPLANTI UYGULAMA BİLGİLERİ			
ALINAN ÖNEMLİ KARARLAR	-		
TOPLANTI ÇIKTILARI ve ALINAN DİĞER DOKÜMANLAR	-		

FORMU DÜZENLEYENLER

Tuğba A.KARGIN, AB Uzmanı	Deryacan AYGÜNEŞ, Mühendis
---------------------------	----------------------------

ONAYLAYAN

Neslihan ÖZKUMUR
Daire Başkanı V.

DTÖ 82. SPS KOMİTESİ TOPLANTISI RAPORU

82. SPS Komite Toplantısı COVID-19 pandemisi nedeniyle 23-35 Mart 2022 tarihlerinde Cenevre’de fiziksel ve çevrimiçi erişimle paralel olarak gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantı vesilesiyle gerçekleştirilen diğer etkinlikler aşağıda yer almaktadır:

21 Mart 2022	Onay Prosedürleri Çalışma Grubu Toplantısı
22 Mart 2022	Pestisit MRL'lerine Ticareti Kolaylaştırıcı Yaklaşımlar Üzerine Tematik Bir Oturum
23 Mart 2022	<ul style="list-style-type: none">• Gayri Resmi SPS Komite Toplantısı – 1. Oturum• SPS Komitesinin Resmi Toplantısı – 2. Oturum
24-25 Mart 2022	SPS Komitesinin Resmi Toplantısı

Onay Prosedürleri Çalışma Grubu Toplantısı

Çalışma Grubu toplantısı kapsamında sadece çalışma grubu üyelerine özel olarak kapalı toplantılar gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede söz konusu toplantıya katılım sağlanmamıştır. Ancak Komite toplantısı gündemi kapsamında 81. SPS Komite Toplantısından bu yana kaydedilen gelişmeler ile ilgili olarak bilgi verilmiştir. Gelişmeler Gayri Resmi Komite Toplantısı başlığında özetlenmiştir.

Pestisit MRL'lerine Ticareti Kolaylaştırıcı Yaklaşımlar Üzerine Tematik Oturum

G/SPS/GEN/1989 simgeli belgede yer alan gündem çerçevesinde 22 Mart 2022 tarihinde bir oturum gerçekleştirilmiştir. Söz konusu oturuma fiziki katılım sağlanmamış; çevrimiçi takip edilmiştir.

Oturum, yakın tarihte Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) tarafından yürütülen çalışma üzerine inşa edilmiş olup, ticaretin kolaylaştırılması için APEC MRL Pestisit Kılavuzundan nasıl yararlanılabileceğine dair bilgiler paylaşmıştır. DTÖ üyeleri ve sektör temsilcileri, Codex MRL'lere uyum, ithalat toleransları ve MRL yaptırım önlemleri gibi konularda deneyimlerini paylaşmıştır.

Küresel tarım ortamının evriminin yarattığı fırsatlar ve baskılar ışığında, MRL ile ilgili önlemler nedeniyle sevkiyatların reddedilmesi durumunda ihracatçıların karşılaştıkları ekonomik kayıplara ilişkin somut örnekler sunulmuş, SPS Anlaşmasının uygunluğu, Codex MRL'lerin kritik rolü ve MRL'lere yönelik ekonomik durum da tartışılmıştır.

Oturuma aşağıdaki linkten ulaşılabilir.

- https://www.wto.org/english/tratop_e/sps_e/thematicsession220322_e.htm

GAYRİ RESMİ SPS KOMİTE TOPLANTISI (23 Mart 2022)

Gayri resmi toplantı JOB/SPS/20 simgeli belgede yer alan gündem çerçevesinde gerçekleştirilmiş olup; gündem başlıkları aşağıda yer almaktadır.

1. SPS Anlaşması'nın (G/SPS/64 VE G/SPS/64/Add.1) İşleyişine ve Uygulanmasına İlişkin 5. Gözden Geçirme Raporunun Kabul Edilmesine İlişkin Takip
 - Çeşitli konularda deneyim alışverişi veya devam eden tartışmalar
 - Güz tırtılı (Fall Armyworm) ile Mücadele olabilir mi? Entegre Zararlı Yönetimi ve Politika Yaklaşımları – SPS Yan Etkinliği (23 Mart 2022)
 - Onay Prosedürleri SPS Komitesi Çalışma Grubu (G/SPS/W/328/Rev.1 ve G/SPS/W/328/Rev.1/Add.1)
2. DTÖ 12. Bakanlar Konferansı İçin SPS Bildirisi (G/SPS/GEN/1758/REV.10 ve G/SPS/GEN/1960)
3. Uluslararası Uyum Sürecini İzleme Prosedürü (G/SPS/GEN/1851, G/SPS/GEN/1877, G/SPS/GEN/1915 ve G/SPS/GEN/1998)
4. Yaklaşan Tematik Oturumlar (G/SPS/GEN/1949/REV.1 ve G/SPS/GEN/1951/REV.1) ve Şeffaflık Komite Çalıştayı
5. Yeni EPing SPS-TBT Platformu
6. COVID-19 ve SPS Konuları

Anılan başlıklarda dile getirilen hususlar aşağıda kısaca raporlanmıştır.

1- SPS Anlaşmasının (G/SPS/64 VE G/SPS/64/Add.1) İşleyişine ve Uygulanmasına İlişkin 5. İnceleme Raporunun Kabul Edilmesine İlişkin Takip

- Çeşitli konularda deneyim alışverişi veya devam eden tartışmalar

Komite başkanı tarafından Üye ülkeler Beşinci Gözden Geçirme Raporunun çeşitli bölümlerinde yer alan tavsiyelerle ilgili olarak, örneğin: uygun koruma düzeyi, risk değerlendirmesi ve bilim (paragraf 2.15); eşdeğerlik (para. 4.11); Güz tırtılı (para. 5.16); ulusal SPS koordinasyon mekanizmaları (paragraf 6.7); Bitki koruma ürünleri için MRL'ler (paragraf 8.6); ve bölgeselleşme (para. 9.15), deneyimlerini paylaşmaya ve görüşlerini bildirmeye davet edilmiştir.

Ancak toplantıda bu konuda söz alan bir ülke olmamıştır.

- Güz tırtılı (Fall Armyworm) ile Mücadele?: Entegre Zararlı Yönetimi ve Politika Yaklaşımları – SPS Yan Etkinliği (23 Mart 2022)

Güz tırtılı ile ilgili olarak ABD Beşinci Gözden Geçirme sırasında gerçekleştirilen güz tırtılı çalışmasının üzerine inşa etmek üzere Uganda ile ortaklaşa düzenlenen "Güz tırtılı ile

Mücadele: Entegre Zararlı Yönetimi ve Politika Yaklaşımları" başlıklı yan etkinlik hakkında bilgi verilmiştir.

ABD, Komite'ye güz tırtılı konusunun Beşinci Gözden Geçirme kapsamında tartışıldığını ve çeşitli tavsiyelerle sonuçlandığını hatırlatarak Beşinci Gözden Geçirme bağlamında sunulan G/SPS/W/305 belgesinde Brezilya, Kenya, Madagaskar, Paraguay ve Uruguay ile 2018 ortak sunumuna dikkat çekmiştir. "Araçlara ve Teknolojilere Erişimin Sağlanmasında ve Uluslararası Ticaretin Kolaylaştırılmasında DTÖ SPS Anlaşması'nın Rolü: Güz tırtılına İlişkin Bir Vaka Çalışması" başlıklı sunuma değinmiştir.

Afrika'da güz tırtılına verilecek yanıtın uygun bilgi ve araçların hızlı bir şekilde yayılmasını gerektirdiği, güz tırtılını sürdürülebilir bir şekilde yönetmek için mevcut ürünlerden etkilenen ülkelerde hükümetlerin bu araç ve teknolojilerin çiftçilere zamanında sunmak için düzenleyici süreçleri tesis etmek üzere yaklaşımlar geliştirmesi gerektiği, sunumun, Afrikalı Üyelerin güz tırtılını entegre bir yaklaşımla yönetmek için gerekli araçlara ve teknolojilere daha fazla erişim sağlamak için uygulayabilecekleri stratejileri sunduğu ve Amerika Kıtasının da ilgili düzenleyici çerçevelerin oluşturulduğu bir örnek olarak sunulduğu belirtilmiştir.

ABD bu zararlıyla mücadelede SPS Komitesi'nin önemli bir rol oynayacağına inandığını, devam eden çalışmanın onay prosedürleri çalışma grubuyla da ilgili olduğunu, üye devletler arasında modern tarımsal araç ve teknolojilere erişime imkan sağlayacak onay prosedürlerinin güçlendirilmesi ve bu alanda üye devletlerin konuyu ele almasına fırsat tanıyacağını belirtmiştir.

- Onay Prosedürlerine İlişkin SPS Komitesi Çalışma Grubu (G/SPS/W/328/Rev.1/Add.1)

Kanada ve Paraguay tarafından; grupta 25 üye ülke 1 gözlemci organizasyon bulunduğu, belirtilerek bugüne kadar grup temelinde yapılan çalışmalar özetlenmiştir.

Dördüncü çalışma turunda, Kasım 2021 - Mart 2022 döneminde, Çalışma Grubunun uluslararası ticareti etkileyen ve Komite'nin ele alması gereken onay prosedürlerinin temel zorluklarını tartışmaya devam ettiği, özellikle, 7 Şubat 2022 tarihli toplantısında, Çalışma Grubunun (1) onay prosedürlerinin gerekçesi ve ayrımcılığı ve (2) uluslararası standartlarla uyumlaştırma ile ilgili zorlukları tartıştığı belirtilmiştir.

Çalışma Grubunun mevcut araçların ve en iyi uygulamaların toplanması konusundaki çalışmalarına devam ettiği, koleksiyona yeni araçlar eklendiği, son olarak, Çalışma Grubunun OECD'yi onay prosedürlerine ilişkin araştırma çalışmasına ilişkin bir güncelleme sunmaya davet ettiği, birkaç Çalışma Grubu katılımcısının bu çalışmanın bir parçası olarak OECD tarafından geliştirilen bir ankete katkıda bulunduğu, Çalışma Grubunun dördüncü çalışma turunun 21 Mart 2022'de toplanmayı planladığı, ancak bazı delegasyonların toplantıya katılamamaları nedeniyle eş vekillerin toplantıyı erteleme kararı aldığı belirtilmiştir.

- DTÖ Bakanlar Konferansı İçin SPS Bildirisi (G/SPS/GEN/1758/REV.10 ve G/SPS/GEN/1960)

Kanada, Bildirinin güncel versiyonunun Afrika Grubu ve ACP Grubu'nun ortak sponsorluğunu kazandığını, Moğolistan'ın yakın zamanda ortak sponsor olarak katıldığını ve belgenin bir sonraki revizyonunda yansıtılacak ve toplam ortak sponsor sayısının 90'a çıktığını belirtmiştir.

Malezya, SPS Anlaşmasından elde edilen faydaların Üyelerin insan, hayvan, bitki yaşamı veya sağlığının gerekli korunmasını sağlama haklarını korumaya aynı zamanda ticaret için gereksiz engellerden kaçınmaya devam etmesinin zorunlu olduğunu belirterek, ortak sponsorluğa katılacağını belirtmiştir.

Çin, Brezilya bildiriye olan desteklerini ifade etmiştir.

Bangladeş yetkilisi bildiriye destekleyenlerden bir sunum talebinde bulunmuştur.

Rusya yetkilisi bildiride bir ortak zemin bulmanın önemli olduğunu, SPS Anlaşmasının daha etkin bir şekilde uygulanması ve yeni SPS sorunlarına yanıt vermenin en iyi yolunun anlaşılması ihtiyacı bulunduğunu, teklifin mevcut versiyonunun birkaç değişiklik gerektirdiğini, oybirliğine yol açabilecek uygun bir ifade bulmak için Üyelerle birlikte çalışmaya istekli olduğunu ifade etmiştir.

AB yapıcı görüşmeler olduğunu ama daha tam sonuçlanmadığını, bu yapıcı diyalogu sürdürmeye hazır olduklarını, ancak daha önceki vesilelerle ifade edilen nedenlerle, bildirin mevcut versiyonuna ilişkin çekincelerini koruduklarını ifade etmiştir.

Norveç yetkilisi bildirin son revizyonunda Üyelerin yorumlarının dikkate alınması konusunda yeterli özenin gösterilmediğini belirtmiştir.

- Uluslararası Uyum Sürecini İzleme Prosedürü (G/SPS/GEN/1851, G/SPS/GEN/1877, G/SPS/GEN/1915, G/SPS/GEN/1998)

Sekreterlik uluslararası standartların kullanımının izlemesine ilişkin prosedürün gözden geçirilmiş bir versiyonunun Kasım 2004'te (G/SPS/11/Rev.1) kabul edildiğini, bu prosedürün hala kullanılabilirliğini, ancak prosedürün çok az kullanıldığını, prosedürün 2006 yılında gözden geçirilmesi sırasında, Komite'nin prosedürü süresiz olarak uzatmaya ve işleyişini SPS Anlaşması'nın periyodik incelemelerinin ayrılmaz bir parçası olarak gözden geçirmeye karar verdiğini, son dönemde bu prosedürlerin kullanılmamasına ilişkin Komite'de konuların gündeme getirildiğini, sekreterliğin yıllık rapor hazırladığını ancak standartlarla ilgili konular listesinin ülkelerin görüşüne sunulmadığını, çünkü bu şekilde konuların tanımlanmadığını belirtmiştir.

Yeni Zelanda (G/SPS/GEN/1998) teklifini sunarak, teklifin itici gücünün son gelişmeler ve uluslararası standart belirleyici kuruluşların (ISSB) Üyelerin standartları kullanımlarını, etki ve faydalarını daha iyi anlamalarına yönelik yenilenen ilgisiyle ilişkili olduğunu, uluslararası uyum sürecinin anlaşılmasını geliştirmek için çeşitli alanlar önerdiğini, ayrıca konuların ayrıntılı bir şekilde incelenmesini kolaylaştırmak için öncülük edebileceği yeni bir çalışma grubu önerdiğini, SPS Komitesi'nin ISSB'lerin yeni girişimlerinin arka planına karşı izleme sürecini daha da güçlendirmeye yeni bir bakış atmasının zamanının geldiğini düşündüklerini belirtmiştir.

ABD ülkelerin uluslararası standartların uyumlaştırılması konusunda bazen standartların eski kaldığını, bazen STC'lere konu olduğunu, üye ülkeler olarak bu ilkeyi kullanmaya bağlı değilken, bu konuda çalışmak konusunda tereddütleri olduğunu, eğer bir çalışma grubu oluşturulursa tartışmaların çok olabileceğini, çok enerji harcanıp sonuç alınamayabileceğini belirtmiştir.

Uluslararası Bitki Koruma Birliği (IPPC) her ülkenin uygulamayla ilgili kendine özel durumları olabileceğini, ama bunları uygulamada ne gibi zorluklar yaşadığını önemli bulduklarını belirtmiş, ülkeleri bu konuyla ilgili yorum vermeye davet etmiştir.

Uluslararası Hayvan Sağlığı Örgütü (OIE) ülkelerin yaşadığı zorluklar ve başarı hikâyelerinin neden bazı ülkeler bu standartları başarı ile uygularken bazılarının uygulayamadığının önemli olduğunu, son dönemde uluslararası standartlara uyumun izlenmesi konusunda 3 kuruluştta da odaklanma olduğunu ifade etmiştir.

- Yaklaşan Tematik Oturumlar (G/SPS/GEN/1949/REV.1 ve G/SPS/GEN/1951/REV.1) ve Şeffaflık Komite Çalıştayı

Komite başkanı, Avustralya'nın teklifi üzerine (G/SPS/GEN/1949/Rev.1) Haziran 2022'de "Düzenleyici Çerçevelerde Uzaktan (Sanal) Denetim ve Doğrulama Kullanımı"na İlişkin bir tematik oturum, Kasım 2022'de ise AB'nin (G/SPS/GEN/1951/Rev.1) teklifi üzerine "Zararlı Risk Belirleme, Değerlendirme ve Yönetiminde Uluslararası Standartlar ve İyi Uygulamalar" konulu tematik oturumlar düzenleneceğini belirtmiştir.

- Yeni EPing SPS-TBT Platformu

Yeni E-ping sisteminin yakında devreye gireceği, bununla ilgili bir çalıştay düzenleneceği ve burada yeni platformu tecrübe etmek imkanı olacağı, bildirimlerle ilgili yeni özelliklerin eklendiği ve 22 Nisan 2022 tarihine kadar ülkelerin yorumlarını iletebileceği belirtilmiştir.

- COVID-19 ve SPS Konuları

DTÖ Sekreterliği, Üyeler tarafından sunulan 122 adet SPS bildiri ve Covid-19 ile ilgili iletişim olduğunu, Covid ile ilgili tüm bildirimler içinde SPS bildirimleri oranının %27 olduğunu belirtmiştir.

82. DTÖ SPS KOMİTE TOPLANTISI (23-25 Mart 2022)

Komite gündemi JOB/SPS/19 simgeli dokümanda yer almakta olup; toplantı kapsamında görüşülen konular aşağıda raporlanmaktadır.

2. Bilgi Paylaşımı

(a) Üyelerin İlgili Konularda Bilgi Paylaşımı

1. Japonya TEPCO Fukushima Nükleer Santralinde yaşanan kazayla ilgili olarak çevrede üretilen gıdalarla ilgili güncel durum hakkında bilgi vermiştir.

Japonya Birleşik Krallık Gıda Standartları Kurumu'nun Şubat ayındaki risk değerlendirmelerine dayanarak halkla istişareyi sonuçlandırıldığını, yakın zamanda Bakanlarına, AB mevzuatındaki gelişmiş ithalat kontrollerinin artık kaldırılabilirliği konusunda tavsiye kararı aldığını, yasama sürecinin bir an önce sonuçlanmasını beklediklerini, Tayvan'ın Şubat ayında 5 eyalette bölge çapında ithalat kısıtlamalarını kaldırma çabalarını not aldıklarını, kalan ithalat önlemlerinin kısa sürede kaldırılmasına yönelik kararın alınması için iletişime devam edeceklerini belirtmiştir.

2. CODEX, IPPC ve OIE'nin ilgili aktiviteleri hakkında sundukları bilgiler

i. Kodeks (G/SPS/GEN/1993)

Kodeks Alimentarius Komisyonu (Kodeks) 44. Oturumunun (8 Kasım – 14 Aralık 2021 tarihleri arasında gerçekleştirildiği, 900'den fazla yeni ve revize edilmiş kodeks standardı, kılavuz ve uygulama kuralının nihai olarak benimsendiği, elektronik sertifikaların kağıtsız kullanımına ilişkin rehberlik dokümanının yayınlandığı, gıda kaynaklı antimikrobiyal direnci en aza indirmek için uygulama kurallarında revizyon yapıldığı, kakao çekirdeğinde kadmiyum kirliliğinin önlenmesi ve azaltılması için uygulama kurallarında çalışmaların devam ettiği belirtilmiştir.

ii. IPPC (G/SPS/GEN/1996)

Bitki Sağlığı Önlemleri Komisyonu (CPM) 16. oturumunun sanal olarak 5, 7 ve 21 Nisan 2022'de gerçekleşeceği, ekler de dahil olmak üzere, Bitki Sağlığı Önlemleri (ISPM) için dokuz taslak uluslararası standartın kabul edilmesinin tavsiye edildiği, CPM Bürosu, IPPC topluluğunun IPPC çalışma planını ilerletmek için Ekim 2021'den 15 Şubat 2022'ye kadar yedi sanal toplantı gerçekleştirdiği belirtilmiştir.

iii. OIE (G/SPS/GEN/2001)

OIE Ulusal Delegeler Meclisi'nin 89. Yıllık Genel Oturumunun 23-26 Mayıs 2022 tarihleri arasında sanal olarak gerçekleştirileceği, Genel Oturum sırasında kabul edilmek üzere OIE uluslararası standartlarının yeni ve gözden geçirilmiş bölümleri önerileceği, bu süreci kolaylaştırmak için Kara Hayvanları Sağlık Standartları Komisyonu, Su Hayvanları Sağlık Standartları Komisyonu ve Biyolojik Standartlar Komisyonu'nun Şubat 2022 toplantı raporunun iki bölüm halinde dağıtılacağı, Hayvan Hastalıkları Bilimsel Komisyonu raporunun kabul için herhangi bir taslak standart içermediğinden Mart 2022'de tek rapor olarak yayınlandığı, resmi BSE risk durumuna ilişkin hükümlerin ve BSE risk değerlendirmesine ilişkin hükümlerin revize edildiği, gözden geçirilmiş bölümün Şubat 2022 raporunda dağıtıldığı ve 2022 Genel Oturumunda kabul edilmek üzere önerileceği, OIE Gözlemevi'nin pilot aşamasının 2021'de tamamlandığı, OIE standartlarının uygulanmasını izlemek için kullanılacak dahili ve harici bilgi kaynaklarını belirlemek için beş prototip geliştirildiği, Afrika domuz vebası (ASF) ile ilgili OIE standartlarına odaklanan son prototipin Nisan 2022'de yayınlanacağı bildirilmiştir.

3. Ticaretle İlgili Belirli Sorunlar (STC'ler)

a. Yeni STC'ler

i. Hindistan, AB'ni 2021/2246 sayılı ve 15 Aralık 2021 tarihli Avrupa Komisyonu Uygulama Yönetmeliği (AB) kapsamında baharat ithalatı ve diğer gıda ürünleri üzerindeki kısıtlamalar konusunda Komite gündemine taşımıştır.

Hindistan tarafından Avrupa Komisyonu'nun 6 Ocak 2022'de yürürlüğe giren ve baharatların AB'ye girişini düzenleyen resmi kontrollerin artırıldığı 15 Aralık 2021 tarihli (AB) 2021/2246 sayılı Yönetmeliği uygulamaya koyduğu, yönetmeliğe göre, Hindistan'dan gelen baharat sevkiyatlarına, maksimum EtO [etilen oksit ve 2-kloro-etanol toplamı olarak ifade edilen Etilen oksit] kalıntı seviyelerine uygunluğu belirten bir resmi sağlık sertifikası eşlik etmesi gerektiği, AB'nin EtO için düzenleyici limitinin diğer ülkeler tarafından kullanılan daha düşük olarak belirlendiği, AB'nin, EtO limitini bu seviyede belirlemesi için risk değerlendirmesini veya bilimsel temeli paylaşmasını talep ettikleri belirtilmiştir.

Hindistan tarafından söz konusu düzenlemenin 14 Ocak 2022 tarihinde DTÖ SPS web sitesine düzenli bir bildirim olarak (G/SPS/N/EU/538) yayınlandığı, bu nedenle yorumların yapılabilmesi için AB'nin taslak aşamasında DTÖ aracılığıyla bildirimının yapılmamasının gerekçelerini paylaşması, tedbir acil ise neden ilgili hükümlere göre bildirim yapılmadığı sorulmuştur.

Ayrıca Aralık ayından bu yana Hindistan'dan AB'ye ihraç edilen baharat sevkiyatlarının çoğunun yetkililerin EtO için %100 test talep ettiğinden ve EtO kalıntı seviyelerine uygunluğu belirten sağlık sertifikası istediğinden çeşitli AB limanlarında mahsur kaldığı, söz konusu bildirim yürürlüğe girmesinden önce herhangi bir ön bilgilendirmede bulunulmadığı ve transit sevkiyat için herhangi bir geçiş süresine de izin verilmediği belirtilmiştir.

AB cevabında, 2020 ve 2021 yıllarında, EtO ile kontamine olmuş gıda maddeleriyle ilgili hususların, AB Üye Devletlerinin yetkili makamları tarafından piyasada yalnızca güvenli ürünlerin kalmasını sağlamak için önlemler alınmasına yol açtığını, EtO'nun (EC) 1272/2008 Sayılı Düzenlemeye göre mutajen, kategori 1B, kanserojen, kategori 1B ve üreme için toksik madde, kategori 1B olarak sınıflandırıldığını, ayrıca Birlik'te bitki koruma ürünlerinde kullanım için aktif bir madde olarak onaylanmadığını, EtO ile kontamine olmuş ürünler için yasal hükümler uyarınca, tüketiciler için güvenli bir maruziyet seviyesi tanımlanamadığını, sonuç olarak, Avrupalı tüketicilerin sağlığına yönelik olası riski azaltmak için geçici önlemler almaya karar verildiğini belirtmiştir.

Baharatlara ek olarak, Hindistan menşeli diğer ürünlerin 2019/1793 sayılı Yönetmeliğin Ek II'sinde listelendiğini, bu nedenle bu ürünlerin Birliğe girişlerini düzenleyen resmi kontrollere ve acil durum önlemlerine tabi olduğunu ifade etmiştir.

Sorunsuz bir geçiş için çeşitli taleplere yanıt olarak ve EtO'dan kaynaklanan ciddi kontaminasyon riski göz önünde bulundurularak ilgili ürünlerin güvenli ticaretinin devam etmesine olanak sağlamak amacıyla, Üye Devletlerle geçiş düzenlemeleri konusunda bir fikir birliğine varıldığını, bu bağlamda, Üye Devletler, EtO bulaşma riski nedeniyle (AB) 2019/1793 Tüzüğü Ek II'ye eklenen ürün sevkiyatlarının, bir sağlık sertifikası eşlik etmeden 17 Şubat 2022'ye kadar Birliğe girmesine izin vermeyi kabul ettiğini bildirmiştir.

- **Avustralya AB'ni üçüncü ülkelerde çevresel sonuçlara ulaşmak için belirli pestisitlere yönelik ithalat toleranslarını Komite gündemine taşımıştır.**

Avustralya üçüncü ülkelerden ithal edilen tarım ve tarımsal gıda ürünlerine AB sağlık ve çevre standartlarının uygulanmasının, AB'nin ticaret ortaklarının ulusal makamlarının insan, hayvan ve bitki yaşamının veya sağlığının korunması için gerekli önlemleri alma konusundaki yetkinliğini baltalayacağını, bu gerekliliklerin güvenli tarım ürünleri ticaretini gereksiz yere kısıtlayabileceğini, üretimi aksatabileceğini, küçük ve kırsal üreticilerin geçim kaynaklarını olumsuz etkileyebileceğini belirtmiştir.

Avustralya, tarımda sürdürülebilirliği artırmak için mevcut en iyi verilerle yürütülen şeffaf, bilime ve riske dayalı karar vermeyi desteklediğini, AB'yi DTÖ yükümlülükleriyle tutarlılığı sağlamaya çağırdığını, üyelerin tarım ve gıda sistemlerinin sürdürülebilirliğini geliştirmek için kendi özel önlemlerini uygulama esnekliğine sahip olması görüşünü savunduğunu, MRL'lerin oluşturulmasının, DTÖ SPS Anlaşması kapsamındaki hak ve yükümlülüklerle uygun, gerçek riskle orantılı, bilimsel bir değerlendirmeye dayalı ve meşru bir koruma

düzeyine ulaşmak için ticareti gerekenden daha fazla kısıtlayıcı olmaması gerektiğini belirtmiştir.

Kolombiya, Amerika Birleşik Devletleri, Paraguay, Ekvador, Japonya, Yeni Zelanda, Guatemala, Uruguay Avustralya'yı bu gündem konusunda desteklemiştir.

AB ise cevabında bu Komite'ye bu alandaki niyetleri hakkında ilk kez Kasım 2020'de bilgi verdiğini (G/SPS/GEN/1868) ve bu konunun SPS Anlaşması'nın kapsamı dışında kaldığını vurgulamıştır. AB, Komite'de birçok kez hatırlatıldığı gibi, AB'nde izin verilmeyen aktif maddelere, verilen bilgilerin belirlenen seviyelerin tüketiciler için güvenli olduğunu göstermesi şartıyla ithalat toleransları verilebileceğini, ayrıca DTÖ standartları ve diğer uluslararası yükümlülüklerle uyarken, artık AB'de onaylanmayan pestisitler için ithalat toleransları taleplerini değerlendirirken çevresel boyutları dikkate alacağını ifade etmiştir. Başvuru sahibinin, pestisit kullanımının çevreyi olumsuz etkilemediğine dair bilimsel kanıt sunması ve tüm gerekliliklerin yerine getirilmesi halinde Komisyon tarafından bir ithalat toleransı belirleneceğini bildirmiştir.

- **Çin, AB'ni Etilen oksit ve dikloroetanölün kalıntı limitleri konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Çin Aralık 2021'de AB'nin 2019/1793 düzenlemesini değiştirdiğini, resmi kontrol ve acil durum önlemlerini artırdığını, Çin ksantan gamını Ek II'de listelediğini ve 2-etilen oksit ve onun reaktant kloroetanölünün tespit sıklığını %20 artırdığını, üreticinin ayrıca, maksimum etilen oksit (EtO) kalıntısına ilişkin 396/2005 ve (AB) 2019/1793 sayılı AB yönetmeliğine uygun olarak tüm numune alma ve analiz sonuçlarının bir beyanını eklemesi gerektiğini belirtmiştir.

Çin AB'nin etilen oksit (EtO) limitinin bilimsel olmadığını, şu anda çoğu ülkede gıdalarda EtO ve 2-kloroetanöl için sınır gereksinimleri bulunmadığını, söz konusu önlemlerin başlatılması için kanıtların yetersiz olduğunu, AB'nin Çin'de üretilen ksantan gamı hakkında RASFF'den uyarı notu aldığı için önlemin alındığını bildirdiğini, AB bölgesinde satışlarda sık sık yaşanan gerilemelerin ana nedeninin AB'nin farklı amaçlara yönelik ksantan gamının gıda ve yem için bir katkı maddesi olduğuna inanması olduğunu, aslında, ksantan gamının antioksidasyon ve cilt yaşlanmasını önleme etkilerine sahip olduğunu ve bu nedenle, ksantan gamının Avrupa'daki birçok kozmetik fabrikasında ana işlevsel bileşen olarak kabul edildiğini, ksantan gamında EtO oluşma olasılığının çok düşük olduğunu, etilen oksitin (EtO), fümigasyon dezenfeksiyonundan veya ambalajla temas eden malzemelerden gelebildiğini ifade etmiştir.

Çin, AB'nin ksantan gamı ve AB'ye ihraç edilen diğer gıdaların EtO kalıntısı için (AB) 2019/1793 gerekliliklerinin bilimsel temelini dikkate almasını, kısıtlamaları düzenlemesini veya kalıntı aralığını ticaret kısıtlamalarının en aza indirilmesi ilkesine dayanarak kullanım şekline göre sınırlandırmasını umduğunu, ksantan gamı üzerinde ilgili kısıtlamalar varsa, üretim ve paketleme özelliklerine bağlı olarak Çin'den ithal edilen EtO ve 2-kloroetanölün tespit sıklığının iptal edilmesi veya azaltılmasının düşünüldüğünü önerdiğini belirtmiştir.

AB cevabında EtO tarafından kontaminasyon konusunun daha önce Hindistan Delegasyonu tarafından belirli ticari sorunlar (STC) başlığında gündeme alındığını, 2021'de Çin menşeli ksantan gamının etilen oksit ile kontamine olduğunu gösteren RASFF bildirimleri olduğunu, Çinli yetkililerin zamanında bilgilendirilerek takip işlemleri yapmaları istendiğini, buna

rağmen, uygun olmayan sevkiyatların ulaşmaya devam ettiğini, bu nedenle, sorun, bireysel paydaşların ihracatlarının AB kurallarına uyumu konusundaki sorumluluklarına ilişkin bulguların ötesine geçtiğinden, Avrupa Birliği tarafından Avrupalı tüketicilerin sağlığına yönelik olası riski azaltmak için geçici önlemler alınmasına karar verildiğini ifade etmiştir.

AB, halk sağlığının korunmasını güçlendirmek amacıyla, 2021/2246 düzenlemesi ile değiştirilen bu Tüzüğün Ek II'sine, Çin dahil olmak üzere AB'ye ihraç edilen birçok malın EtO tarafından ciddi ve yüksek kontaminasyon riski ile ilgili olarak belirli üçüncü ülkelerden çeşitli mallar eklendiğini, bu nedenle, Çin'den Xantan Gum dahil Ek II'de listelenen bu malların her sevkiyatının (EC) 396/2005 sayılı maksimum etilen oksit kalıntı seviyeleri hakkında düzenlemeye uygunluğu için numune alındığını ve analiz edildiğini belirten resmi bir sertifika ile birlikte yapılacağını, ek olarak şeffaflığı ve öngörülebilirliği artırmak için, sevkiyatlar AB sınırına vardıklarında (bu özel durumda %20'dir) resmi kontrollere tabi tutulacağını belirtmiştir.

Çinli yetkililerin, uyumsuzluklar hakkında RASFF ve ikili temaslar aracılığıyla ve 16 Aralık 2021 tarihinde (AB) 2019/1793 Yönetmeliğindeki en son değişiklikler hakkında da bilgilendirildiğini belirtmiştir.

AB, tartışılan önlemlerin SPS Anlaşması (G/SPS/N/EU/538) kapsamında bildirildiğini, Ayrıca AB, artan kontroller sürecini anlatan ve düzenli güncellemelere dikkat çeken G/SPS/GEN/1968 belgesinin Kasım 2021'de sunulduğunu ve üyelerle paylaşıldığını hatırlatmıştır.

AB, bu geçici önlemlerin DTÖ/SPS Anlaşması'nın ilgili hükümleriyle tamamen uyumlu olduğunu, bilime dayandığını, tam şeffaflık içinde benimsendiğini, yüksek derecede öngörülebilirlik sunduğunu ve AB'ne ihraç edilen ürünlerin güvenliğine ilişkin AB gereksinimlerine uygun olmasını sağlamak için mümkün olan en az seviyede bozucu etkide olmasının amaçlandığını vurgulamıştır.

- **Çin, AB'ni insan tüketimi için kolajen ithalatına ilişkin kısıtlamalar konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

AB Yönetmeliği (AB) 2017/625 uyarınca insan tüketimine yönelik belirli hayvan ve malların Birliğe girmesine izin verilen üçüncü ülke veya bölgelerin listelerini belirleyen Komisyon Uygulama Yönetmeliği (AB) 2021/405'e göre Çin, Ek IX, Ek XII ve Ek XIII'de kolajenin AB'ye girişi için yetkilendirilmiş üçüncü ülkeler listesine dahil edildiğini, AB'nin yukarıda sözü edilen yönetmeliği uygulamasını ve kayıt sayfasındaki 'Kollajen 2002/994/EC sayılı Komisyon Kararı Ekinde listelenmiyor' uyarısını kaldırmasını rica ettiğini belirtmiştir. Aynı Kararın 2. Maddesinde ise 'Çin menşeli kolajen AB'ye ithal edilemez' ifadesinin yer aldığını belirtmiştir.

AB cevabında en son Komisyon Uygulama Kararı (AB) 2015/1068 tarafından değiştirildiği şekliyle 2002/994/EC sayılı Komisyon Kararının, Çin'den ithal edilen ve insan tüketimine veya hayvan yemi kullanımına yönelik tüm hayvansal ürünler için geçerli olduğunu, Çin'den AB'ye ithal edilmesine izin verilen gıda ve yem ürünlerinin burada listelendiğini, bu Kararın 1. Maddesinde, "Çin'den ithal edilen ve insan tüketimine veya hayvan yemi kullanımına yönelik tüm hayvansal ürünler için geçerlidir" ifadesinin yer aldığını, bu Kararın 2. ve 3. Maddelerinde ise, bu Kararın Ekinin I ve II. bölümlerinde yer alan 1. Madde hükümlerine olası istisnaların belirtildiğini, bu nedenle kolajen olası istisnalar listesine dahil

edilmediğinden (Ek'in I. ve II. kısmı), Çin'den gelen kolajenin aslında AB'ye ithal edilmesine izin verilmediğini ifade etmiştir.

- **Çin, Endonezya'yı işlenmiş gıdalardaki ağır metal bulaşanlarına ilişkin taslak düzenleme ile ilgili olarak Komite gündemine taşımıştır.**

Çin Endonezya'nın Gıda ve İlaç Kurumu (BPOM) tarafından bildirilen taslak düzenlemedeki arsenik limitinin 0.15 mg/kg olduğunu ve bunun BSN tarafından yayınlanan Kuru Pişirme Mayası Standardı'nda (SNI 01-2982-1992) belirtilen 2.0 mg/kg limitiyle çelişmekte olduğunu belirtmiştir. Şu anda, uluslararası kuruluşların ve çoğu DTÖ üyesinin düzenlemeleri ve standartları tarafından öngörülen mayanın arsenik limitinin 1.5-5 mg/kg olduğunu, farklı maya türlerinin arsenik limitinin farklı olduğunu, kuru maya, yaş maya ve sıvı mayanın sınıflandırılmasına göre, karşılık gelen arsenik limitlerinin ardışık olarak azaldığını, bildirimdeki arsenik limitinin çok katı olduğunu ve bilimsel bir temelden yoksun olmasının uluslararası ticareti olumsuz etkilediğini, mayalarda arsenik limiti ile ilgili düzenlemenin farklı maya türlerine göre 1.5mg/kg-5.0mg/kg olarak ayarlanmasını önerdiklerini belirtmiştir.

Endonezya cevabında 3 Şubat 2022'de G/SPS/N/IDN/142 simgesiyle DTÖ'ye bildirilen işlenmiş gıdalardaki ağır metal kontaminantlarına ilişkin taslak düzenlemenin, BPOM Yönetmeliği 5 No'lu-2018 ve 23 No'lu-2017 Yönetmeliği'nin yerine geçeceğini, yeni düzenlemenin önceki düzenlemeye göre mayada bulunan maksimum arsenik sınırını önemli ölçüde değiştirmediklerini, bu düzenlemenin taslağının hazırlanma sürecinde paydaşlarla kamuoyu istişareleri gerçekleştirdiğini iletmiştir.

Ayrıca bu yönetmeliğin taslağının DTÖ'ye bildirildiğini, gıda güvenliği standardının belirlenmesinde CODEX-JECFAC tarafından önerilen tolere edilebilir günlük alım ve doz düzeyi göstergesi gibi uluslararası kuruluş tarafından yapılan tavsiyelerin de izlendiğini, bu yönetmelikte yer alan gıda güvenliği standardının belirlenmesinde SPS Anlaşması'nın 5. Maddesine uygun bilimsel kanıtlardan yararlandığını, bu bağlamda arsenik içeren ürünlerin ithalatının zorunlu bir düzenleme olarak BPOM düzenlemesine uyması gerektiğini teyit etmiştir.

- **AB Tayvan'ın yabancı bir ülkenin bulaşıcı hayvan hastalıklarından ari statüsünün tanınması için yeni prosedürünü Komite gündemine taşımıştır.**

AB Tayvan'ın yabancı bir ülkenin bulaşıcı hayvan hastalıklarından ari statüsünün tanınması için yeni prosedürünün zorlayıcı olduğunu ve SPS Anlaşması'nın Zararlı veya Hastalıktan Ari Alanlar ve Düşük Zararlı veya Hastalık Prevalansının Bulunduğu Alanlar Dahil Bölgesel Koşullara Uyum başlıklı 6. Maddesine uymadığını, AB'nin prosedüre yorumlarını iletmesine rağmen, görüşlerinin nihai metinde dikkate alınmadığını, Tayvan'ı OIE'deki hastalık statülerine uymaya çağırdıklarını belirtmiştir.

Tayvan cevaben bulaşıcı hayvan hastalığının denizaşırı hastalık durumunu duyurduğunu ve insan ve hayvan sağlığı için karantinaya tabi ürünleri değerlendirerek gerekli önlemleri aldığını bildirmiştir.

Tayvan yabancı bir ülkenin bulaşıcı hastalıktan ari statüsünün kazanılması için prosedürü son olarak 2002'de güncellediğini, uluslararası standartlar konusuna gelince OIE tarafından koyun ve keçi vebası (PPR) ve Afrika at hastalığından (AHS) ari olarak kabul edildiği göz önünde bulundurularak; "sığır vebasının" silindiğini, Klasik domuz vebası (CSF), PPR, AHS ve BSE

risk statüsünün ilgili prosedüre eklendiğini, yapılan değişikliklerin, OIE “Karasal Hayvan Sağlık Kodu”nda belirtilen “OIE listesinde yer alan hastalıklar ve uluslararası ticaret açısından önem taşıyan diğer hastalıklar için geçerli tavsiyeler”e ve uluslararası hayvan hastalıklarının mevcut durumuna dayandığını söylemiştir.

Ayrıca Tayvan, SPS Anlaşması'nın 2. Maddesinde insan, hayvan ve bitki yaşamının ve sağlığının korunması için gerekli olan sağlık ve bitki sağlığı önlemlerinin alınabileceği ve önlemlerin bilimsel ilkelere dayanmasının gerektiğini belirtildiğini, OIE “Karasal Hayvan Sağlığı Kodunun” ilgili bölümlerindeki gerekliliklere göre, hayvan hastalıklarından ari statüsünün tanınmasının gözetim planlarının ve sonuçlarının OIE gereklilikleriyle uyumlu olarak bilimsel temellere dayanması ile mümkün olduğunu, başvuru sahibi ülkelerin, hastalıktan ari durumlarının SPS Anlaşması'nın ilgili maddeleri ve OIE “Karasal Hayvan Sağlığı Kodu” ile uyumlu olduğunu göstermek için ilgili belgeleri ve bilimsel kanıtları sağlamaları gerektiğini, ek olarak diğer Üyelerin de, başvuran ülkenin belirli bir hayvan bulaşıcı hastalığı için hastalıktan ari olduğunun tanınması için ilk kez başvuruda bulunduğu risk değerlendirmesi için bilgi ve ilgili dosyaları sağlamasını gerektiren düzenlemeler olduğunu, bu uygulamanın tüm ülkeler için geçerli olduğunu, belirli bir DTÖ Üyesine keyfi veya haksız bir şekilde ayrımcılık yapılmadığını, mevcut ikili ticareti sürdürmek için başvuran ülkenin gerekli prosedürü tamamlamasını kolaylaştırmak için iki yıllık bir geçiş süresi sağlandığını belirtmiştir.

- **Brezilya Tayland'ı yarı mamul deri ithalatına ilişkin sağlık gereklilikleri konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Brezilya yarı mamul derinin ithalatçı bir ülkenin hayvan ve insan sağlığına risk oluşturmayan işlenmiş bir ürün olduğunu, 2019'dan bu yana Brezilya'nın Hayvancılık Geliştirme Departmanına (DLD) konuyla ilgili teknik bilgi sağladığını, herhangi bir ilerleme kaydedilmeyen bir dizi ikili temastan sonra, 2021'de Tayland'ın 81. SPS Komitesi marjında Brezilya ile ikili görüşme teklifini reddettiği, Tayland'ın ele alınması gereken ek bir sorun olmayacağını ileri sürerek Brezilya'nın doğrudan DLD ile müzakereler yapması gerektiğini söylediğini belirtmiştir.

Tayland Hayvan Salgınları Yasası B.E 2558'in "karkas" tanımının deri ürünlerini kapsadığını ve dolayısıyla ithalatı için bir sağlık sertifikası gerektirdiğini, ancak OIE Karasal Kodu, 8.8.27 maddesinde ulusal yetkililerin, ek sertifika gerekmeksizin, yarı mamul deri ithalatına izin vermesi gerektiğini belirterek, aşağıdaki dört soruyu yöneltmiştir:

1. 2015 B.E 2558 Hayvan Salgınları Yasası herhangi bir uluslararası standart veya kılavuzu temel alıyor mu?
2. "Karkas" tanımı ve "Bakanlık Tebliğlerinde belirtildiği şekilde karkaslardan yapılmış bitmiş yapay öğelerin" dahil edilmesi için DLD tarafından kullanılan bilimsel gerekçe nedir?
3. Hangi resmi yayın, yarı mamul derinin karkas olarak kabul edilmesini belirtmektedir?
4. Brezilya, Tayland'ın 2015 B.E 2558 Hayvan Salgınları Yasası ve sonraki değişiklikleri için DTÖ bildirimini bulamamıştır. Bu mevzuat için herhangi bir bildirim olup olmadığını ve varsa Tayland'ın bunu sağlayıp sağlayamayacağını bilmek istemektedir.

Brezilya, Tayland'ın yarı mamul deri için sağlık sertifikası gerekliliğini makul bir süre içinde geri çekmesini umduğunu belirtmiştir.

Tayland cevabında anılan yasanın Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve OIE gibi ilgili uluslararası kuruluşlarla uyumlu olarak hayvan salgınlarını önlemek ve kontrol etmek için yürürlüğe girdiğini belirtmiştir. Kanuna göre, yarı mamul derinin "karkas" olarak tanımlandığını, ithal edilen tüm karkaslara, ihracatçı ülkelerin yetkili otoritesi tarafından düzenlenen sağlık sertifikası eklenmesi gerektiğini, bu gerekliliğin tüm ihracatçı ülkeler için geçerli olduğunu, Brezilya'nın endişelerinin farkında olduğunu ve Nisan 2021'de bu konuyla ilgili ikili bir istişare gerçekleştirdiğini belirtmiştir.

- **Hindistan, Rusya'yı on bir yeni karantina zararlısıyla ilgili G/SPS/N/RUS/241 simgeli SPS bildirimde Komite gündemine taşımıştır.**

Hindistan Rusya'nın 2 Aralık 2021 tarihli G/SPS/N/RUS/241 simgeli bildirimde yayımlayarak, Avrasya Ekonomik Birliği'nin (AEB) Karantina Zararlıları Ortak Listesine 11 yeni karantina zararlısı dahil ettiğini, yukarıda belirtilen bildirimde listelenen 11 zararlıdan iki zararlının Amerikan hançer nematodu (*Xiphinema americanum sensu stricto* Cobb) ve Kaliforniya hançer nematodunun (*Xiphinema californicum* Lamberti & Bleve Zacheo) Rusya'da mevcut olduğunu, dolayısıyla bu iki zararlının Rusya'da karantinaya alınmış zararlılar olmadığını, bildirilen aşağıdaki dokuz zararlının Hindistan'da varlığının olmadığını belirtmiştir.

- Natal meyve sineği (*Ceratitis rosa* Karsch), Kabak böceği (*Diabrotica speciosa* Germar), Batı patates pire böceği (*Epitrix subcrinita* LeConte), Ucu çentikli ips (*Ips emarginatus* LeConte), Monterey çamı oymacısı (*Pseudips mexicanus* Hopkins), Batı kiraz sineği (*Rhagoletis indifferens* Curran), Afrika tırtılı (*Spodoptera exempta* Walker), Ayçiçeği meyve sineği (*Strauzia longipennis* Wiedemann) ve Bricolense hançer nematodu (*Xiphinema bricolense* Ebsary, Vrain & Graham)

Hindistan SPS Anlaşması'nın 2.1, 2.2 ve 2.3 Maddelerine ve IPPC kılavuzu ISPM-11'e göre, bu zararlılardan hiçbirinin söz konusu bildirimde belirtildiği gibi Rusya için bir karantina tehdidi oluşturmadığını, bu nedenle yukarıda belirtilen dokuz zararlının Hindistan'da var olmadığından sevkiyatların alıkonulduğu giriş noktalarına uygun değişiklikler ve/veya uygun uyarılar yayınlamasını talep ettiğini belirtmiştir.

Rusya cevabında Uluslararası Tarım ve Biyolojik Bilimler Merkezi (CABI) ve Avrupa Bitki Koruma Örgütü'nün (EPPO) mevcut bilgilerine göre, listelenmesi önerilen Amerikan grubu nematodları *Xiphinema* cinsinin Kuzey Amerika dışında bulunmadığını, *Xiphinema* cinsinin on iki nematod türünün Rusya'da bulunmasına rağmen, Amerikan grubunun nematodlarının (Bricolense hançer nematodu, Amerikan hançer nematodu ve Kaliforniya hançer nematodu dahil) Rusya ve diğer EAEU Üye Devletlerinde kayıtlı olmadığını, Amerikan grubu nematodları *Xiphinema* cinsinin EAEU'da karantina zararlıları olarak kabul edilebileceğini, önerilen önlemin DTÖ SPS Anlaşması ile uyumlu olduğunu, bitki yaşamının ve sağlığının korunmasını amaçladığını, bilimsel ilkelere dayandığını ve bilimsel olarak gerekçelendirildiğini belirtmiştir.

Rusya aynı veya benzer koşulların hakim olduğu durumlarda üyeler arasında keyfi veya haksız ayrımcılık yapmadığını, Rusya Hayvan ve Bitki Karantina Servisi'nin EAEU bitki sağlığı yönetmeliğinde bir değişiklik önererek, bitki sağlığı risk analizi sonuçlarına dayalı olarak bilimsel gerekçesini Avrasya Ekonomik Komisyonu'na (AEK) sunduğunu, özel karantina bitki sağlığı gereksinimleri ile birlikte 11 karantina zararlısı listesinin ve düzenleme taslaklarının G/SPS/N/RUS/241 ve G/SPS/N/RUS/243 kapsamında DTÖ'ye bildirildiğini,

düzenlemeye tabi ürünlerin ithalatının bu gerekliliklere uygun olarak gerçekleştirileceğini, ürünlerin belirli karantina nesnesinden arındırılmış bölgelerden, yerlerden, alanlardan gelmesi veya belirli karantina nesnesinden arındırılmış olması şartına tabi olacağını, bitki sağlığı sertifikasının "ek beyanı" sütununda, düzenlemeye tabi ürünlerin karantinaya zararlı organizmalardan arınmış bir bölge, yer ve (veya) üretim yerinde üretildiğinin belirtilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

- **Hindistan, Rusya'yı yarfıstığı ve susam tohumları için bitki sağlığı sertifikası gereklilikleri konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Hindistan AEB'nin ihracat için bitki sağlığı sertifikasına (PSC) fıstık ve susam tohumlarının *Striga spp.*, *Callosobruchus spp.*, *Caulophilus latinasus*, *Trogoderma granarium*'dan arındırılmış bir bölgede üretildiğini belirten ek beyanname şartı getirdiğini, sanayinin *Striga* tohumlarının çok küçük (toz gibi) olduğunu ve rüzgar, su, hayvan vektörleri yoluyla toprakta kolayca yayılabileceğini bildirdiğini, bu nedenle yarfıstığı/susam tohumunun "ari alanlarda" üretildiğine dair bir beyanda bulunmanın teknik olarak mümkün olmadığını, bunun yerine bitki sağlık sertifikasında sevkiyatın *Striga spp.*, *Callosobruchus spp.*, *Caulophilus latinasus*, *Trogoderma granarium strigga*'dan ari olduğuna dair bir beyanın, teknik ve pratik olarak uygulanabilir bir teklif olacağını belirtmiştir.

Bu zorunluluk nedeniyle Rusya'ya yapılan yağlı tohum ihracatının fiilen durma noktasına geldiğini, sevk edilen malların *Striga* ve diğer ilgili organizmalardan ari olduğu beyanını kabul edilmesini istediğini belirtmiştir.

Rusya cevabında, Rusya Hayvan ve Bitki Karantina Servisi'nin (Rosselkhoznadzor), Hindistan bitki koruma örgütüne söz konusu konuyla ilgili yazılı bir açıklama yaptığını ve EAEU üyesi olarak Rusya'ya fıstık ve susam ihracatının, EAEU'nun gümrük sınırında ve gümrük bölgesinde düzenlenmiş ürünler için Birleşik Karantina Bitki Sağlığı Gereklilikleri uyarınca gerçekleştirildiği göz önüne alındığında, değişiklik talebinin, EAEU bitki sağlığı yönetmeliği AEK'na sunulmasının gerektiğini ifade etmiştir.

- **Brezilya, ABD'yi narenciye pazarını açmasında gereksiz gecikmeler nedeniyle Komite gündemine taşımıştır.**

Brezilya pazarın açılmasıyla ilgili müzakerelerin yirmi yıldan fazladır sürdüğünü, 2020'den bu yana, ABD makamları Zararlı Risk Analizi (PRA) sürecinde öngörülen halkla istişareyi hala açmadığı için endişelerinin arttığını, Mayıs 2019'da, bu analizdeki gecikmenin üstesinden gelmek amacıyla Brezilya'nın ABD pazarını (tüm Citrus cinsiyle ilgili riskleri analiz eden orijinal PRA'ya önyargılı yaklaşımdan) Brezilya lime limonuna açmaya odaklanarak PRA'yı bozmayı teklif ettiğini, aynı yıl ABD'nin öneriyi kabul ettiğini ve orijinal PRA'dan bilgi parçalarını değerlendirebileceği için yeni bir PRA başlatmaya gerek olmayacağını söylediğini bildirmiştir.

Ağustos 2020'de ABD Hayvan ve Bitki Sağlığı Denetleme Servisi'nin (APHIS), Brezilya lime limonunun PRA'sını sonuçlandırmak için bir ay içinde bir program göndereceklerini ve bu sonuca varıldıktan sonra, yine de gerçekleşmeyen 30 günlük bir iç kamuoyu istişare sürecinin olacağını ifade ettiğini, Haziran 2021'de APHIS'in PRA'nın tamamlandığını bildirdiğini, ancak şu ana kadar resmi olarak yayınlamadığını, bu arada Brezilya'dan sonra müzakerelere başlayan diğer ülkeler için ABD pazarının açıldığını, bir PRA'ya sahip olmanın

ve yayınlamamanın gereksiz bir gecikme oluşturduğunu belirterek, ABD'den PRA'yı mümkün olan en kısa sürede yayınlamasını rica etmiştir.

ABD cevabında, 2019 yılında Brezilya'nın talebi üzerine APHIS'in, Brezilya'dan gelen tüm narenciye talebinden tahiti limonlarını ayırdığını ve bu talebi analiz ettiğini belirtmiştir. MAPA'nın talebi üzerine, tahiti limonları için zararlı risk değerlendirmesini tamamladığını, USDA/APHIS'in PRA'yı yayınlatabilmesi için gereken birkaç adımın olduğu ve bu istek üzerine idari prosedürler üzerinde çalışmaya devam edildiği ifade edilmiştir.

b. Daha Önce Gündeme Taşınmış Belirli Ticari Sorunlar (STC'ler)

- **Kolombiya, Ekvador, ABD, Kosta Rika ve Paraguay, AB'yi alfa-sipermetrin, buprofezin, klorotalonil, klorpirifos, klorpirifos-metil, diflubenzuron, etoksisülfüron, glufosinat, imazalil, ioksinil, iprodione, mancozeb, molinat, pikoksistrobin ve tepraloksidim için MRL'ler konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Kolombiya AB'nin alfa-sipermetrin, buprofezin, klorotalonil, klorpirifos, klorpirifos-metil, diflubenzuron, etoksisülfüron, glufosinat, imazalil, ioksinil, iprodione, mancozeb, molinat, pikoksistrobin ve tepraloksidim MRL düzeyleri konusundaki endişesini Ekvador, ABD, Kosta Rika ve Paraguay ile birlikte gündeme getirmiştir. Ayrıca bu ülkeler, AB'nin bir risk değerlendirmesini tamamlamadan MRL'leri tespit sınırına indirmeye devam etmesinden endişe duyulduğunu, EFSA'yı bir risk değerlendirmesini tamamlamaya ve indoxacarb dahil olmak üzere MRL'ler hakkında herhangi bir nihai karar vermeden önce mevcut tüm bilimsel bilgileri ve Codex MRL'lerini dikkate alınmasını istediklerini, Uruguay, Brezilya, Arjantin, Guatemala, Kanada, Panama, Peru ve Şili de konuyu Komite gündemine taşıyan ülkeleri desteklediğini belirtmiştir.

Bu kapsamda AB, G/SPS/GEN/2002'nin dün kamuoyuna duyurulmasıyla birlikte, çok ayrıntılı yeni soruların kendilerine sunulduğunu, tüm sorulara yazılı cevap vereceklerini, klorotalonil ve klorpirifos hakkında Kasım 2021 tarihli SPS Komitesi'nde yapılan açıklamaya atıfta bulunmak istediğini, imazalil hakkında AB'ye muz ithalatında tolerans başvurusunun ilgili ülke tarafından 2021 Mayıs'ta geri alındığını, mancozeb için TBT Komitesi'ne bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin 1107/2009 (EC) sayılı Tüzük uyarınca aktif maddenin onayının yenilenmemesine ilişkin Komisyon Uygulama Tüzüğü taslağının bildirildiğini, 2087/2020 Sayılı Uygulama Tüzüğü'nün 4 Ocak 2021'de yürürlüğe girdiğini, yenileme kararının AB Üye Devletleri ve Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi (EFSA) uzmanları tarafından 1107/2009 sayılı Yönetmelik (EC) kapsamında yürütülen bilimsel bir değerlendirmeye dayandığını, EFSA'nın mancozeb'in 1107/2009 Sayılı Tüzüğü'nün 4. Maddesinde belirtilen onay kriterlerini karşılamadığı sonucuna vardığından bu maddenin onayının yenilenmediğini, mancozeb'e alternatifler hakkında tavsiye için AB pestisit veritabanının herkese açık olduğunu, tüm aktif maddeler, onay durumları ve ana amaçları (örn. mantar ilacı, böcek ilacı veya herbisit) hakkında bilgi yer aldığını, acil durum izinleriyle ilgili olarak, AB'nin 1107/2009 sayılı Tüzüğü'nün 53. Maddesi uyarınca, üye Devletlerin özel durumlarda onaylanmamış aktif maddeler içeren bitki koruma ürünleri (PPP) için de dahil olmak üzere piyasaya arzına izin vermelerine izin verildiğini belirtmiştir.

Acil durum izinlerinin %90'ından fazlasının onaylanmış aktif maddeler içeren bitki koruma ürünlerine verildiğini, üye devletlerin bitki koruma ürünlerini yetkilendirmek ve izinleri

karşılıklı olarak tanımak için minör kullanımlar dahil prosedürel gecikmelerin üstesinden gelmek için acil durum izinlerini kullandığını, AB'nin ilgi alanına giren aktif maddeler için gözden geçirmenin önceliklendirilmesi konusunda; şu anda aktif madde onayları için gözden geçirmelere yönelik herhangi bir önceliklendirme uygulamasının bulunmadığını, daha uzun geçiş süresi konusunda söz konusu maddenin tüketicilerin sağlığı için kabul edilemez bir risk oluşturmadığı durumlarda işletmecilerin yeni önlemlere uyum sağlamasına izin vermek için geçiş dönemleri sağlandığını, geçiş dönemlerinin süresinin DTÖ tavsiyeleri ile uyumlu olduğunu, erken uyarılar mevcut olduğunu, ilgili taraflara gelecek önlemler hakkında bilgi verebileceğini, örnek olarak, bir aktif madde için onayın yenilenmemesine ilişkin TBT bildirimleri ve eşlik eden yalnızca bilgi amaçlı SPS bildirimine, MRL'ler üzerindeki olası etkiyi gösteren bir bildirim eşlik ettiğini, son örneklerin bu tür bildirimler ile azaltılmış MRL'lerin uygulanması arasında 2 yıl geçebileceğini gösterdiğini açıklamıştır.

Sonuç olarak ise insan sağlığı açısından risk teşkil edecek düzeyde pestisit düzeyine müsaade edilmeyeceğini vurgulamıştır.

- **Hindistan, AB'yi pestisit olarak "antrakinon" sınıflandırmasını ve ithal çay için MRL değerleri konusunu Komite gündemine taşımıştır.**

Hindistan antrakinonu bir pestisit olarak sınıflandırmanın ve antrakinonun uygulanan bir pestisit değil, doğal olarak oluşan bir hidrokarbon olduğundan çay için maksimum kalıntı limiti olarak 0,02 mg/kg belirlemenin temelini bilinmediğini belirtmiştir.

Ayrıca 0,02 mg/kg'lık MRL değerinin çok düşük olduğunu ve Hindistan'ın AB'ye yaptığı çay ihracatını büyük ölçüde etkilediğini, SPS Anlaşması'nın 2.2 Maddesindeki gerekliliklere ve Ek A'ya atıfta bulunarak AB'den çayda MRL'leri 0,02 mg/kg olarak belirlemek için bilimsel temeli paylaşmasını talep etmiştir.

AB, Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi'nin (EFSA) 396/2005 sayılı Yönetmeliğin 12. Maddesine göre antrakinon için mevcut MRL'lerin gözden geçirilmesine ilişkin gerekçeli görüşünün, ek önlemlere olan ihtiyacı değerlendirme açısından herhangi bir yeni unsur sağlamadığını ifade etmiştir.

- **Paraguay AB'ni Endokrin Bozucular Düzenlemesi ile ilgili Komite gündemine taşımıştır.**

Paraguay, bitki sağlığı ürünlerinin düzenlenmesinde, kimyasal bir ürünün sadece kendine özgü özelliklerine dayalı tehlikesine değil, riske dayalı bilimsel bir yaklaşımın benimsenmesinin önemi konusunda ısrar ettiğini belirterek, Temmuz 2021'deki SPS Komitesi'ndeki açıklamalarına atıfta bulunarak ihtiyatlılık ilkesi gereğince risk yönetimi kapsamında yasak getirilen ürün ya da maddeler konusundaki AB yaklaşımını eleştirmiştir.

AB'nin daha önce ithalat toleransı vermeyeceğini açıkladığı ürünler için acil durum izni vermeyi durdurup durdurmayacağı konusunda bir yanıt beklediklerini, AB'de çevresel kaygılar yüzünden ihtiyatlılık ilkesi uyarınca kullanımına izin verilmeyen bitki koruma ürünleri için en azından acil durum onayı verilebileceğini belirtmiştir.

Ekvador, Guatemala, Brezilya, Kanada, Uruguay, Kosta Rika, Peru ve Şili konu hakkında desteklerini ifade etmişlerdir.

AB, Avustralya tarafından çevresel faktörlerle ilgili olarak gündeme getirilen STC'deki ithalat toleransları, STC 448'deki geçiş dönemleri ve düzenlemeler hakkındaki sorulara yanıt unsurları sağladığını, söz konusu mevzuatın 2018 yılında onaylandığını ve bu önlemlerden potansiyel olarak etkilenen malların AB'den ihracatının şimdiye kadar önemli ölçüde artmaya devam ettiğini, endokrin bozucular hakkındaki düzenlemelerinin bilimsel ve risk temelli olduğunu belirtmiş, bu önlemler ve diğer SPS önlemleri konusunda tam şeffaflık içinde hareket etme taahhüdünü yinelemiş ve Üyeleri daha sonraki gelişmeler hakkında gerektiği gibi bilgilendireceğini ifade etmiştir.

- **Peru AB'yi gıdalarda maksimum kadmiyum seviyelerine ilişkin 1881/2006 No'lu Yönetmeliği Değiştiren 12 Mayıs 2014 tarihli 488/2014 sayılı Komisyon Tüzüğü'nün uygulanması nedeniyle çikolata ve kakao ürünleri ihracatına ilişkin kısıtlamalarla ilgili olarak Komite gündemine taşımıştır.**

Peru, AB düzenlemelerinin, çikolata ve kakaodan elde edilen diğer ürünler için, pratikte kakao çekirdekleri ve kakao tozu ticareti üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olan maksimum kadmiyum seviyelerini belirlediğini, 5 Mart 2021 tarihli JECFA/91/SC belgesinin, kakao türevli ürünlerden kadmiyum katkısının yüksek tüketimli ülkelerde bile önemsiz olmaya devam ettiğini gösterdiğini belirterek, AB'nin çikolata ve kakao ürünleri ithalatına 488/2014 sayılı Komisyon Tüzüğü uyarınca kadmiyum için MRL düzeylerini gerekçe göstererek sınırlandırma getirmesini eleştirmiştir.

AB ise konunun Komite'de en son tartışıldığı Kasım 2021'den bu yana, işaret edilecek yeni bir unsur olmadığını, Avrupalı tüketicilerin sağlığını korumak için önlemin gerekli olduğunu vurgulamıştır.

- **Kanada AB'yi bulaşanlar için maksimum seviyelere ilişkin düzenleyici yaklaşımı konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Kanada, AB'nin 1881/2006 sayılı (Gıda maddelerindeki belirli bulaşanlar için maksimum seviyelerle ilgili) Yönetmelik kapsamında ihtiyati temelli düzenleyici karar verme gerekliliklerini uygulamasının birçok gıdada bulunan bulaşanlar için maksimum seviyelerin (ML'ler) azalmasına yol açtığına dair endişelerini dile getirmiştir. Uluslararası bilimsel standartlarla uyumlu olmayan bu yeni düşük ML'lerin, Kanadalı üreticilerin şu anda AB'ye ihraç ettiği birçok ürünün ticaretini olumsuz etkileyeceğini yinelemiştir.

Kanada özellikle AB'nin hububat, bakliyat ve yağlı tohumlardaki maksimum kadmiyum seviyelerinin düzenlenmesine yönelik yaklaşımıyla; tahıllardaki ergot ve ergot alkaloidleri; ve keten tohumundaki (keten tohumu) siyanojenik glikozitler ile ihracatçı ülkelerin bu seviyeleri karşılayamazsa veya bu kadar kısa zaman diliminde uyum sağlayamazsa; bunun ticaret üzerindeki etkileri ile ilgilendiğini, AB pazarına hizmet veren tahıl tedarikçileri ve ihracatçılar için belirsizliğin azaltılması ve endüstrinin uyum sağlaması için yeterli zaman tanınması hususunda geçiş süresini en az iki yıla çıkarmaya çağırıldığını ifade etmiştir.

Brezilya ve Ekvador desteklerini belirtmiştir.

Kanada tarafından üç farklı konuda yapılan genel yorumlar ile ilgili olarak AB, söz konusu önlemlerinin bir risk değerlendirmesine dayandığını ve ilgili tüketim kalıplarını ve diyet risk düzeylerinin dikkate alındığını belirtmiştir.

- **ABD AB'ni veterinerlik tıbbi ürünlerine ilişkin mevzuatın gözden geçirilmesi ile ilgili olarak Komite gündemine taşımıştır.**

ABD, Avrupa İlaç Ajansı'nın (EMA) insan kullanımı için ayrılacak önerilen antimikrobiyal listesini yayınladığını ve AB Komisyonu'nun EMA'nın bilimsel tavsiyelerine uymasını rica etmiştir. Diğer taraftan antimikrobiyal ilaçların kısıtlı kullanımının, hastalığın yayılması yoluyla istenmeyen olumsuz hayvan sağlığı sonuçlarına yol açabileceğini ve AB ve ötesindeki hayvancılık üreticilerinin geçim kaynaklarını olumsuz etkileyerek, nihayetinde ülkelerin gıda güvenliği ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasını engelleyebileceğini belirtmiş, insanlar için tıbbi açıdan önemli olmayan antimikrobiyal ilaçların kullanımına ilişkin kısıtlamalarla ilgili olarak AB'nin bilimsel gerekçesine açıklık getirmesini talep etmiştir.

Japonya, Avustralya, Paraguay, Uruguay, Brezilya, Kanada ve Arjantin desteklemiştir.

AB ise, Veteriner İlaçları Yönetmeliği (AB) 2019/6 ile halk sağlığı ve hayvan sağlığı için küresel bir tehdit olan antimikrobiyal dirençle (AMR) mücadelede AB'nin eylemini güçlendireceğini, bu mevzuatın 28 Ocak 2022 tarihinde uygulanmaya başladığını dile getirmiştir. İleriki dönemlerde özellikle prophylaxis ve metaphylaxis için AB operatörlerine üçüncü ülke operatörlerinden daha sıkı tedbirler getirileceğini, EMA'nın bilimsel tavsiyesinin 1 Mart 2022'de EMA ve Komisyonun web sitelerinde yayınlandığını, Komisyon'un şimdi listedeki ilgili uygulama yasasının hazırlanmasına devam edeceğini eklemiştir.

- **Avustralya, ABD, Kanada ve Hindistan, Çin'i gıda ve tarım ürünleri ticaretini etkileyen COVID-19 ile ilgili eylemleri ile ilgili olarak Komite gündemine taşımıştır.**

Avustralya, 21 Eylül 2020'de G/SPS/N/CHN/1173 ile SPS Komitesi'ne bildirilen, gıda ve tarım ürünleri ticaretini etkileyen COVID-19 ile ilgili Çin'in SPS önlemlerinin ticarete gereksiz engeller oluşturduğunu belirtmiştir.

Kanada ise tüm DTÖ Üyelerinin, COVID-19'un vatandaşlarının ve ekonomilerinin sağlığı için oluşturduğu zorlukları aşmaya, ticarete gereksiz engellerden kaçınmaya ve gıda güvenliğine katkıda bulunmaya çalıştığını dile getirmiştir. Çin'in önlemlerini destekleyecek yeterli bilimsel kanıt bulunmadığını, bu önlemlerin SPS Anlaşması yükümlülükleriyle tutarsız olduğunu bu nedenle, devam eden askıya alma işleminin artık yalnızca ticareti engellemeye yönelik bir araç olarak görüldüğünü söylemiştir.

ABD, gıda işletmelerinde COVID-19'un bulaşmasını önlemeye yönelik en son FAO kılavuzunda, "mevcut veriler, ne gıdanın ne de gıda ambalajının SARS-CoV-2 dahil olmak üzere solunum yolu hastalıklarına yol açan virüslerin yayılması için bir yol olmadığını gösteriyor" ifadesinin yer aldığını ve COVID-19 salgını sırasında Çin tarafından benimsenen haksız ticaret kısıtlamalarının tüketiciler için gıda fiyatlarını artırmaya, küresel gıda tedarik zincirlerini tehdit etmeye, küresel toparlanma çabalarını yavaşlatmaya ve küresel gıda güvenliğini daha da zorlamaya devam ettiğini belirtmiştir.

Japonya, Birleşik Krallık, İsviçre, Avrupa Birliği ve Hindistan desteklerini dile getirmiştir.

Çin, soğuk zincirli gıdaların kontamine olma ve virüsü daha fazla yayma riskini sistematik olarak izlediğini ve değerlendirdiğini, 2020'den bu yana ithal soğuk zincir ürünlerinden ve bunların dış ve iç ambalajlarından birçok kez pozitif Covid-19 testi sonuçları bulunduğunu, bunun gıdanın hastalığı bu şekilde yayabileceği anlamına gelmese de, en azından

ihracatçıların bulaşma yollarını etkili bir şekilde kesmediğini gösterdiğini, on binlerce gıda maddesi ve ambalajına ilişkin izleme verilerinin kapsamlı analizi, epidemiyolojik araştırmalardan elde edilen kanıtlar ve birkaç Covid-19 yayılım vakasının izlenmesiyle birlikte, soğuk zincir gıda ve ambalajların dokunma yoluyla kontamine olabileceğini gösterdiğini kaydetmiştir.

- **ABD, Kanada, Avustralya ve AB; Çin'i denizaşırı ithal gıda üreticilerinin tescili için idari tedbirleri (26 Kasım 2019) sebebiyle Komite gündemine taşımıştır.**

Avustralya, Çin'in denizaşırı ithal gıda imalatçılarının tescili ve idaresi hakkındaki mevzuatı (G/TBT/N/CHN/1522) ile ilgili eleştirilerini yinelemiştir. Çin'in İthalat Gıda İşletme Tescili (CIFER) sisteminin yol açtığı gecikmelerin SPS Anlaşması'nın C Ekine uygun olmadığını belirtmiştir.

Kanada, Çin'in CIFER'in uygulanmasından önce ticaret ortaklarıyla ilişki kurmadığını ve yetkili makamlar ve sektör paydaşlarına bu yeni sisteme uyum sağlamaları için makul bir geçiş dönemi sağlamadığını, ticaret ortaklarından gelen tekrarlanan taleplere rağmen, Çin Gümrük Müsteşarlığı'ndan CIFER sisteminin uygulanmasına ilişkin sınırlı katılım, sınırlı bilgi ve asgari rehberlik verilmesine devam ettiğini, bu durumun da, daha önce Çin pazarında ithal edilmeye uygun olan malların ticaretinde gereksiz engeller yarattığını belirtmiştir.

AB, Çin'in birçok DTÖ Üyesinin 18 ay süreyle CIFER sisteminin uygulanmasını erteleme taleplerini dikkate almamasından ve bu uygulama için yeterli destekleyici İngilizce kılavuz materyali sağlamamasından kaynaklanan endişelerini ifade etmiştir.

ABD, Çin tarafından sağlanan rehberlik eksikliğinin, ihracatçılar ve yetkili makamlar için kafa karışıklığına neden olduğunu ve bu karışıklığın, Çin'in önlemlerinin uygulanmasında tutarsızlıklara yol açtığını ve ticareti olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Norveç, İsviçre, Birleşik Krallık, Kore Cumhuriyeti ve Tayvan desteklemiştir.

Çin ise, ithal gıdaların denizaşırı üreticilerinin kayıt altına alınmasına yönelik İdari Tedbir Taslağı revizyonunun açık, şeffaf ve uluslararası kurallara ve ortak uygulamalara uygun olduğunu belirtmiştir.

- **Avustralya Çin'i tarımsal ürünler için ithalat gereklilikleriyle ilgili şeffaflık, gecikmeler ve yasal süreçle ilgili olarak Komite gündemine taşımıştır.**

Avustralya, Çin'in söz konusu tarımsal ürünler için ithalat gereklilikleriyle ilgili, gecikmeler ve yasal süreçle ilgili olarak ikili diyaloga geçmede isteksiz davrandığını, Çin önlemlerinin bilimsel prensiplere dayandırılması gerektiğini, aksi durumda gereksiz ve gereksiz ticaret kısıtlamalarına yol açacağını belirtmiştir.

Çin cevabında, 2019'dan bu yana, Avustralya'dan Çin'e ihraç edilen et ve diğer ürünlerde birçok gıda güvenilirliği olayı meydana geldiğini, bunun Çinli tüketicilerin sağlığı için yüksek riskler oluşturduğunu, yasalarına uygun olarak Avustralya tarafından önerilen ilgili işletmelerin kayıt prosedürlerinin yönetimi ve gözden geçirmesinin sıkılaştırıldığını, risklerin önlenmesi ve tüketicilerin sağlığının korunmasının SPS Anlaşması'na uygun olduğunu belirtmiştir.

- **Kanada ve Avustralya, Çin'i ihracat işletmelerinin yeniden listelenmesi konusunda yaşanan gecikmeler nedeniyle Komite gündemine taşımıştır.**

Kanada ve Avustralya, Çin'i ihracat işletmelerinin yeniden listelenmesi konusunda yaşanan gecikmeler nedeniyle gündeme taşımıştır. Avustralya, bu endişeleri tartışmak ve bunları çözmek için yapıcı bir şekilde çalışmak amacıyla Çin ile ikili ilişki kurmayı memnuniyetle karşılayacaklarını ifade etmiştir. Kanada, Çin'in gıda ürünleri ve Çin'e ihracat yapmak isteyen yabancı kuruluşlar için onay prosedürlerinde önemli ölçüde gereksiz ve sürekli gecikmeler yaşandığını belirtmiştir.

AB ve Birleşik Krallık desteklemiştir.

Birleşik Krallık, Haziran 2020'de sunulan iki yeni domuz eti tesisi onay başvurusuna yanıt alamadığını, COVID-19 salgınlarının ardından Çin tarafından ihracat için askıya alınan üç domuz eti işletmesi kaldığını, ülkelerinin bu kuruluşların yeniden listelenmesini sağlamak için tüm teknik taleplerini yerine getirdiğini ve en son yeniden listeleme başvurusunun Mart 2021'de yapıldığını belirtti.

Çin ise ülkeye ihracat yapacak yabancı işletmelerin onaylanmasının ulusal ve uluslararası kurallara göre yapıldığını ifade etmiştir.

- **Brezilya, Suudi Arabistan'ı (SA) kanatlı eti ihraç eden işletmelere uyguladığı geçici askıya almadan dolayı Komite gündemine taşımıştır.**

Brezilya, Şubat 2020'den bu yana SA'nın, kanatlı üretim tesislerini hiçbir bilimsel gerekçe göstermeden askıya aldığını ve herhangi bir gereklilik ihlalini gösteren tek bir laboratuvar raporu bile sunmadığını ifade etmiştir. Brezilya, SA'nın ithal edilen kanatlı hayvan pazarına erişimi kısıtlayan politikalarının, özellikle 2, 5, 8 ve Ek C olmak üzere SPS Anlaşması hükümleriyle çeliştiğini dile getirmiştir.

SA, gıda güvenliğini ve insan sağlığını korumak için söz konusu önlemleri SPS Anlaşması hükümlerine uygun olarak aldığını, sorunları çözmek için Brezilya ile mevcut ikili diyalogu memnuniyetle karşıladığını, Suudi Gıda ve İlaç Kurumu ile Brezilya'nın SA Büyükelçiliği arasında sırasıyla Aralık 2021 ve Ocak 2022'de iki toplantı yapıldığını, somut eylemler önerildiğini ifade etmiştir.

- **Peru, Panama'yı balıkçılık ve hayvancılık ürünlerinin ihracatını yapan Peru işletmelerinin onaylanması aşamasında yaşanan gecikmeler nedeniyle Komite gündemine taşımıştır.**

Peru, Panama'yı balıkçılık ve hayvancılık ürünlerinin ihracatını yapan Peru işletmelerinin onaylanması aşamasında yaşanan gereksiz gecikmeler nedeniyle gündeme taşımıştır. Bu durumun SPS Anlaşmasının Ek C'sinin 8. Maddesi ve 1.a) ve 1.c) paragraflarında belirtilen "Başlatılan bir sağlık önlemiyle uyumu doğrulamak için prosedürlerin gereksiz gecikme olmaksızın tamamlanması" hükmüne aykırı olduğu vurgulanmıştır.

Şili ve Kosta Rika desteklemiştir. Panama ise, karşılıklı tatmin edici çözümler bulmak için Peru ve diğer ilgili Üyelerle birlikte çalışma konusundaki istekliliğini belirtmiştir.

- **Peru, Bolivya'yı tarım ve hayvancılık ürünleri üzerindeki ithalat kısıtlamaları konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Peru, Bolivya tarafından başta patates, soğan ve alabalık olmak üzere tarım ve hayvancılık ürünleri ihracatına son 3 yılda uygulanan çeşitli kısıtlayıcı önlemlere ilişkin ticari kaygısını ifade etmiştir. Bitki sağlığı ile ilgili olarak ihracat izninin verilmemesi ve ürünler için bitki

sağlığı muayene prosedürünün uygulanmamasının SPS Anlaşması'nın 2, 8 ve Ek C hükümlerini ihlal ettiğini, bu eylemin IPPC'nin bitkilerin korunması ve uluslararası ticarete bitki sağlığı önlemlerinin uygulanması için "gereklilik" ve "teknik gerekçe" temel ilkesine de aykırı olduğunu kaydetmiştir.

Bolivya, belirtilen hususları not aldıklarını, başkente ileteceklerini, bu konuda teknik bir toplantı yapılacağını, sürecin şeffaflık ilkesi uyarınca devam ettirileceğini, ortak bir kalkınma ve işbirliği gündemi oluşturmak amacıyla hükümetler arasında hakim olan dayanışma ortamının önemli olduğunu belirtmiştir.

- **AB Çin ve belirli bazı ülkeleri BSE kaynaklı uygulanan ticari kısıtlamaları konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

AB, birçok DTÖ Üyesi tarafından halen öne sürülen Sığır Süngerimsi Ensefalopati (BSE) ile ilgili olduğu iddia edilen endişeler nedeniyle AB'den sığır eti ithalatını onaylamadaki haksız ve uzun gecikmelerle ilgili endişelerini yinelemiştir.

Bazı DTÖ Üyelerinin (Arjantin, Avustralya, Brezilya, Çin, Tayvan, Mısır, Ürdün, Güney Kore, Malezya, Meksika, Güney Afrika, ABD) onay prosedürlerinde 15 yıldan fazla süren kabul edilemez gecikmeler görüldüğünü, bu durumun SPS Anlaşması'nın 8. Maddesinin ve Ek C'nin açık bir ihlali olduğunu belirtmiştir. İsviçre desteklemiştir.

Çin ise OIE istatistiklerine göre AB'de halen BSE vakaları görüldüğünü, Çin'de ise hiçbir vaka görülmediğini, bu durum ihmal edilemeyecek risk oluşturduğu için gerekli tedbirleri aldığını belirtmiştir.

- **AB, Güney Afrika'yı kuş gribi sebebiyle uyguladığı ticari kısıtlamalar için Komite gündemine taşımıştır.**

AB, Güney Afrika'nın (GA) Yüksek Patojenik Kuş Gribi (HPAI) salgınlarından sonra 14 AB Üye Devletinden gelen kanatlı hayvan ürünlerine ülke çapında yasaklar uyguladığını, GA'nın bu politikasının, SPS Anlaşması'nın 6. Maddesinin açık bir ihlali olduğunu ifade etmiştir.

GA cevaben, Kasım 2021'de AB ile teknik bir toplantı yapıldığını, toplantıda, bu zorluklara bir çözüm bulmak için angajmanlara devam edilmesinin kararlaştırıldığını aktarmıştır.

- **AB, Çin'i kuş gribi sebebiyle uyguladığı ticari kısıtlamalar için Komite gündemine taşımıştır.**

AB, Çin'in HPAI nedeniyle hala bazı AB Üye Devletleri için ülke çapında yasakları 2015'ten beri sürdürdüğünü dile getirmiştir. Ayrıca bölgeselleşme ilkesi uyarınca Çin'den defalarca OIE karasal koduna uygun olarak ülke çapında ithalat kısıtlamalarını kaldırmasını ve etkilenmeyen bölgelerden güvenli ticarete izin vermesini talep ettiğini belirtmiştir.

Çin cevabında kanatlı hayvan endüstrisinin güvenliğini korumak için canlı kanatlıların ve SPS Anlaşması'na uygun diğer ürünlerin ithalatını askıya almak gibi karantina önlemlerini artırdığını ifade etmiştir.

- **AB, Çin'i Afrika Domuz Vebası sebebiyle uyguladığı ticari kısıtlamalar sebebiyle Komite gündemine taşımıştır.**

AB Çin'in AB Üye Devletleri'nden domuz ürünlerine yönelik ülke çapında uyguladığı ithalat yasaklarından endişe duyduğunu ve Çin'in yalnızca Afrika domuz vebası salgınlarını bildiren Üye Devletler'den değil, aynı zamanda hayvancılıkta ve vahşi yaşamda hastalığı başarıyla ortadan kaldıran ve OIE kurallarına uygun olarak hastalıktan arı bir statü kazanan Üye Devletlerden de ticaret gerçekleştirmediğini belirtmiştir.

Çin, Afrika domuz vebasının çok bulaşıcı olduğunu ve kontrolünün çok zor olduğunu; bu nedenle de söz konusu tedbirleri uyguladığını ifade etmiştir.

- **Brezilya, Meksika'yı domuz eti ithalat kısıtlamaları konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Brezilya, Meksika'ya domuz eti ihraç etmek için uzun süredir karşılaştığı kısıtlamayı bir kez daha bu Komitenin dikkatine sunmuştur. Meksika'nın 15 yıldır Brezilya'nın Santa Catarina eyaletinden "in natura" domuz eti ithalatını görüştüğünü ve Santa Catarina eyaletinin OIE tarafından neredeyse on beş yıldır aşısız Şap hastalığından arı olarak kabul edildiğini vurgulamıştır.

Meksika ise ihracatın güvenliğini göstermek için Brezilya makamları tarafından sunulan garantilere ilişkin süregelen endişeyi belirterek, risk analizinin DTÖ SPS Anlaşması ile uyumlu bir şekilde yapıldığını ifade etmiştir.

- **Brezilya, Tayvan'ı kanatlılar ve sığır eti üzerindeki ithalat kısıtlamaları konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Brezilya, Tayvan'ın kanatlı ve sığır eti ihracatında uyguladığı kısıtlamayı SPS Anlaşması'nın 5. ve 8. Maddeleri ve Ek C'nin hükümlerine aykırı olduğunu, Tayvan yetkililerinin, risk analizi sürecinin bir parçası olarak hayvan ve halk sağlığı hakkında ankete cevaplar talep ettiğini bununla birlikte, hayvan sağlığı veya gıda güvenliği ile ilgili olarak Brezilya tarafından zaten yanıtlanan soruları yeniden sorduğunu ifade etmiştir.

Tayvan kanatlı ve sığır eti konusuyla ilgili olarak, mevcut düzenlemelerine göre, kanatlı eti ürünlerini ihraç etmeyi planlayan ülkelerin, yetkili otoriteleri olan Tarım Konseyi (COA) tarafından HPAI ve Newcastle hastalığından (ND) arı olarak tanımlanmasının; hastalıktan arı olarak kabul edildikten sonra, ilgili ek inceleme sürecini başlatmak için "Hayvan Sağlığı Anketi" ve "Gıda Güvenliği Anketi" olmak üzere iki ankete karşılık gelen dosyaları göndermesinin gerektiğini dile getirmiştir. Tayvan, Brezilya'nın kanatlılar ve sığır eti için sunduğu dosyaların alındığını ve inceleme sürecinin yürütüldüğünü belirtmiştir.

Tayvan tarafından Gıda Güvenliği Anketinin yanı sıra, Brezilya gibi BSE'nin meydana geldiği ülkelerden başvuru için BSE anketi göndermeleri istenmiştir. Brezilya taleplerimize yanıt vermiş ve gıda güvenliği anketi ve BSE anketinin ek belgelerini 5 Mart 2021'de ve son olarak 22 Şubat 2022'de göndermiştir. Bu belgelerin tüm ülkelerden gelen başvuruların sırasına göre gözden geçirileceği belirtilmiştir.

- **Hindistan, Çin'i sığı eti ürünleri ithalatında uyguladığı kısıtlamalar nedeniyle Komite gündemine taşımıştır.**

Hindistan Çin'in sığır etine Hindistan'ın Şap hastalığı statüsüne dayalı olarak ithalat kısıtlamaları uyguladığını yinelemiştir. Hindistan, Çin'in önlemlerinin SPS Anlaşması'nın 2.2,

2.3, 3.3 ve 5.1 Maddeleri ile tutarsız olduğunu, Çin'den kısıtlamaları kaldırmasını ve sığır eti ihracatına izin vermesini talep etmiştir.

Çin, risk analizi temelinde, DTÖ kuralları ve OIE standartlarına uygun olarak Çin'deki hayvan sağlığını koruma düzeyine dayalı olarak ithal edilen hayvanlar ve ürünleri için karantina ve sağlık şartlarını belirlediğini vurgulamıştır. Ayrıca uzman değerlendirmelerine göre, Şap hastalığının Hindistan'da etkin bir şekilde kontrol edilemediği sonucuna varıldığını, bu nedenle de kısıtlamanın şu anda kaldırılamayacağını söylemiştir.

- **AB, Filipinler'i et ithalatındaki kısıtlamalar nedeniyle Komite gündemine taşımıştır.**

AB, Filipinler'in OIE üzerinde anlaşmaya varılan uluslararası standartlara uymadığını ve HPAI'in yanı sıra ASF gerekçesiyle AB Üye Devletlerinden et ve et ürünleri ithalatına ülke çapında yasaklar uyguladığını, bu durumun SPS Anlaşmasının 2.2. ve 6. maddelerine aykırı olduğunu belirtmiştir. Rusya desteklemiştir.

Filipinler cevaben, yüksek riskli çeşitli hayvan hastalıkları ve diğerlerinin yanı sıra ASF, yumrulu cilt hastalığı gibi mevcut durumları nedeniyle Rusya'ya 2018'den 2019'a kadar süren bir değerlendirme prosedürünün ardından sığır ve domuz eti ihracatına akreditasyon vermediği, kararın bu yılın Ocak ayında gerçekleştirilen ikili görüşmede ve en sonucusu bir önceki ayda olmak üzere çeşitli resmi yazışmalarda Rusya'ya açıklandığını belirtmiştir.

AB konusunda ise; AB içindeki vakalar nedeniyle, ASF ve HPAI'nin daha fazla yayılma riski ve ülkedeki mevcut durumu özellikle ekonomik ve teknik hususlar dikkate alınarak karmaşıklaştıracak ek hastalık etkenlerinin girmesi nedeniyle et ve et ürünleri ithalat politikasında kararlılığını ülke olarak koruduğunu dile getirmiştir.

- **AB, Katar'ı süt ürünleri için yeni ithalat kuralları konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

AB, Katar'a geçtiğimiz aylarda yürüttüğü yapıcı ikili ilişkiler için teşekkür etmiş; Katar'ın bu önemli sorunu zamanında çözmesini ve mevcut engelin kaldırılmasını beklediğini ifade etmiştir.

Katar, ilgili tedbirlerin yerli ve ithal ürünlere eşit olarak uygulandığı, bu nedenle doğası gereği ayrımcı olmadığını, bu tür düzenlemelerin ticaret üzerinde yaratabileceği herhangi bir etki, tüketicileri koruma meşru amacının yerine getirilmesine katkıda bulunmak için gerekenden fazla olmayacağını, ürüne özel şartların, kalite standartlarını karşılayan hiçbir ürünün ithalatını ve satışını engellemediğini ve dolayısıyla ticaret üzerinde önemli bir etkisi olmadığını, alınan bu tedbirlerin uluslararası yükümlülüklerle uygun olarak ve Katar'da bulunan ürünlerin kalitesinin sağlanması amacıyla alındığını, tüketicilerin korunmasının, Katar için birincil öneme sahip olduğunu vurgulamıştır.

- **Meksika Guatemala'yı yumurta ürünlerindeki kısıtlaması nedeniyle Komite gündemine taşımıştır.**

Meksika, Guatemala'nın Meksika menşeli ısıtılmış yumurta ürünleri ithalatına getirdiği kısıtlamalarla ilgili olarak birçok kez dile getirdiği endişelerini yinelemiştir. Meksika, kısıtlama ile teknik ve bilimsel gerekçelendirme olmadan, hem SPS Anlaşması'nda hem de Meksika ve Orta Amerika'nın imzalamış olduğu Serbest Ticaret Anlaşması'nda

öngörülen koşullara uygun risk değerlendirmesine ilişkin temel ilkelerin ihlal edildiğini söylemiştir.

Guatemala cevaben, iki ülkenin birlikte gerçekleştireceği teknik toplantılar ile söz konusu sorunlarla ilgili olarak çözüm yolları arama ve ikili diyalogun devam ettirilmesi konusunda işbirliği yapacağını belirtmiştir.

- **Rusya Hindistan'ı hayvansal ürünler için onay prosedürleri konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Rusya, tehlikeli hayvan hastalıklarıyla ilgili tekrarlanan taleplere ve gönderilen materyallere rağmen şu ana kadar Hindistan pazarına hayvansal gıda ürünleri tedarik etme fırsatını yakalayamadığını ve bu durumun iki ülkenin ticaret dengesini olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Ayrıca Hindistan'ın AI için Rusya topraklarının bölgeselleştirilmesinin tanınması ve güvenli Rus kanatlı ürünlerinin Hindistan pazarına erişimi konusundaki görüşünü paylaşmadığını dile getirmiştir. Ek olarak, Hindistan tarafının işlenmiş balık ürünleri, konserve balık ve taze/soğutulmuş ve dondurulmuş balık, yem ve yem katkı maddeleri, koyun yünü dahil olmak üzere kanatlı eti ve kanatlı ürünleri (sakatat) için veterinerlik sertifikalarının ve balık ürünleri için veterinerlik sertifikalarının onay prosedürünü makul olmayan bir şekilde geciktirdiğini vurgulamıştır.

Hindistan cevaben, Rus kanatlı eti ve kanatlı ürünlerine ilişkin bilgilerin, ilgili uzmanlar/paydaşlar ile istişare içinde incelendiğini ifade etmiştir.

- **Rusya Tayland'ı hayvansal ürünler için onay prosedürlerindeki gecikmeler konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Rusya, 2019 yılında Rusya'daki sığır eti işletmelerine yönelik Tayland yetkili makamları tarafından gerçekleştirilen denetimlere ilişkin sonuçların bildirilmediğini, son 2 yılda BSE ile ilgili talep edilen bilgilerle ilgili olarak Tayland'dan hala bir yanıt alınmadığını ve Tayland'ı SPS Anlaşması'nın 8. Maddesi ve Ek C'deki yükümlülüklerine uymaya çağırıldığını; böylece Rus hayvansal ürünleri için onay prosedürlerinin gereksiz gecikme olmaksızın yürütülebileceğini belirtmiştir.

Rusya, Tayland'a hayvansal ürünlerin ithalatını talep eden resmi mektubu sunduğunda, her iki tarafın da ikili istişarelerde bulunduğunu, bu süreçte Tayland'ın, hayvan hastalıkları durumu da dahil olmak üzere ek bilgi talep ettiğini ve talep edilen bilgilerin Rusya tarafından Mayıs 2021'de tamamlandığı belirtilmiştir.

Tayland, 10 Mart 2022'de Rusya'nın Tayland Büyükelçiliği ile bu konunun ilerleyişi ve ilk sonuçlar ile ilgili temasa geçtiğini, yakında sonucun resmi olarak Rusya'ya bildireceğini ifade etmiştir.

- **Hindistan, Rusya'yı Avrasya Gümrük Birliği alanına balık ve balıkçılık ürünü ihracatı için getirilen işletme onayı kuralları konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Hindistan, Rusya'yı Avrasya Gümrük Birliği alanına balık ve balıkçılık ürünü ihracatı için getirilen işletme onayı kuralları konusunda gündeme taşımıştır. Rusya'nın onaylı işletmelerin

kaydını güncellemediğini, bu durumun SPS Anlaşması'nın 2.3,4 ve 5. Maddelerine aykırı olduğunu dile getirmiştir.

Rusya, hali hazırda 80'den fazla Hint balıkçılık işleme işletmesinin Rusya pazarına girebildiğini, ancak Hindistan'dan gelen ürünlerde zararlı ya da yasaklı maddeler bulunduğu için bu geçici tedbiri aldığını ifade etmiştir.

Şubat 2020'de Rosselkhoznadzor'un Hint yetkili otoritelerine balık işleme tesislerinde denetim yapmayı teklif ettiğini, buna cevabın ise alınmadığını, yeni kayıtlar öncesinde bu denetimin gerçekleşmesi gerektiğini belirtmiştir.

- **Rusya ve AB, Endonezya'yı bitki ve hayvan ürünleri onay prosedürlerinden dolayı Komite gündemine taşımıştır.**

AB ve Rusya, Endonezya'nın bitkisel ve hayvansal ürünlerin ithalatına yönelik onay prosedürlerinin şeffaf olmamasından ve gereksiz gecikmelerden rahatsızlık duyduğunu belirtmiştir. Bu nedenle Endonezya'yı onay prosedürleri konusunda şeffaflığı sağlamaya ve DTÖ SPS Anlaşması uyarınca AB'nin bekleyen pazar erişim başvurularını hızla sonuçlandırmaya çağırmıştır.

Endonezya ise, şu anda işlenen 103 başvuru olduğunu, 3 kuruluşun onaylandığını ve 13 kuruluşun işleme koyulmadığını ve kuş gribi nedeniyle 3 kuruluşun masa incelemesi için işleme alınmadığını, bunun da henüz devam etmeyen sadece %15 başvuru olduğu anlamına geldiğini, son 2 yıldır AB'nin gereksiz gecikme iddiasının artık geçerli olmadığını, onay sürecinin devam ettiğini belirtmiştir.

- **Hindistan, Çin'i karides için yeni sağlık sertifikası konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Hindistan, Çin'e yapılan tüm karides sevkiyatlarının Beyaz Nokta Sendromu (WSS) ve Enfeksiyöz Hipodermal ve Hematopietik Nekroz (IHHN) (IHHN) açısından test edilmesini gerektiren yeni sertifika önerisini gündeme taşımıştır. Çin'den bir risk değerlendirmesi yapmasını ya da dikkate aldığı ticareti daha az kısıtlayıcı önlemleri belirtmesini istemiştir.

Çin, beyaz benek sendromu (WSD), karidesin bulaşıcı hipodermik ve hematopietik nekrozu (IHHN) gibi hastalıkların Hindistan'dan bulaşmasını önlemek için SPS Anlaşması ve OIE standartlarına uygun olarak ilgili ürünlerin ithalatını askıya almak için geçici acil tedbirler benimsediğini, bu önlemlerin bilimsel ve makul olduğunu belirtmiştir.

- **ABD, Hindistan'ı genetiği değiştirilmiş kaynaklı olmayan ve Genetiği değiştirilmemiş ifadeli sertifika gerekliliği konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

ABD, G/SPS/1865, G/SPS/GEN/1901, G/SPS/GEN/1940 ve G/SPS/GEN/1985'de belgelendiği üzere son dört SPS Komitesi toplantısında dile getirilen önceki endişelerini yinelemiştir. Önlem Mart 2021'de yürürlüğe girdiğinden beri, Hindistan Gıda Güvenliği ve Standartları Kurumu'nun (FSSAI), listelenmiş bir gıda ürünü olmayan öğütülmüş pirinç de dahil olmak üzere belirli işlenmiş ürünlerin ticaretini sınırlamak için düzenlemeyi temel olarak kullandığını, ayrıca birden fazla ticaret ortağından gelen sayısız talebe rağmen, Hindistan'ın bu önlemi destekleyen bilimsel bir gerekçe veya risk değerlendirmesi sunmadığını vurgulamıştır.

Yeni Zelanda GDO'dan arınmış, bu gereklilikleri yerine getirmek için standartları olan ülkelerden belirli sevkiyat güvenceleri yerine ülke çapındaki güvencelerin kabul edilmesinin dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

Kanada, Hindistan'ın düzenlemesinin GM üreten ülkelerin Hindistan'a ihracat yapma kabiliyetini orantısız bir şekilde etkileyebileceğine ve uluslararası ticareti gereksiz yere kısıtlayabileceğine dikkat çekmiştir.

AB, Hindistan gereksinimlerinin belirtilen hedefe ulaşmak için gerekli olanın ötesine geçtiğini ve AB ihracatçılarına ek bir yük ve maliyet getirdiğini vurgulamıştır.

Paraguay, Avustralya, Japonya, Brezilya, Uruguay desteklemiştir.

Hindistan cevaben, düzenlemenin ticareti kısıtlayıcı olmadığını ve ABD, İngiltere, Avustralya, Kanada, Türkiye, İran, Çin, AB, İtalya, Almanya, Fransa ve Tayland dahil olmak üzere birçok ticaret ortağının halihazırda gerekli sertifikaları sağladığını ve ticaretin herhangi bir engel olmadan sorunsuz bir şekilde devam ettiğini belirtmiştir.

- **Hindistan, Rusya'yı çayı "meyve ve sebze" olarak sınıflandırması konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Hindistan, Rusya Federasyonunun çayı "meyve ve sebze" olarak sınıflandırmasını ve bu sınıflandırma sonucunda çaya daha yüksek düzeyde küf parametreleri (103 KOE/gm) uygulandığını yinelemiştir. Ayrıca Rusya'dan çayı meyve ve sebze olarak sınıflandırmanın bilimsel gerekçesini ve daha yüksek küf parametreleri standartlarını tanımlamak için risk değerlendirmesini sağlamasını talep etmiştir.

Rusya cevaben, çaydaki küf maksimum seviyesinin Gümrük Birliği 021/2011 "Gıda güvenliğine ilişkin" teknik yönetmeliğinde belirlendiğini, bunun gram başına 1000 olup Hindistan'ın belirttiği gibi 103 COE olmadığını belirtmiştir. Ayrıca bilimsel verilerin çayın kontaminasyonunun önemli ölçüde ekim bölgesine bağlı olduğunu, küfle kontamine çay içildiğinde küf aktivitesinin ürünleri olan mikotoksinler, özellikle aflatoksinlerin, sağlığa ciddi zararlar verebilme potansiyelinin olduğunu ve bu nedenle çay ürünlerindeki küf miktarını düzenleme ihtiyacının oluştuğunu belirtmiştir.

- **Avustralya ve Tayvan, AB'nin kompozit ürünlerle ilgili yeni kurallarını Komite gündemine taşımıştır.**

Avustralya, AB'nin kompozit ürünlerle ilgili G/SPS/N/EU/401 simgesiyle bildirdiği yeni düzenlemesi ile ilgili endişesini dile getirmiştir. Avustralya, bu düzenlemenin ticareti olumsuz etkileyeceğini düşünmektedir.

Tayvan ise kompozit ürünler için AB önlemlerinin gereğinden fazla olduğunu ve ticareti uygun bir sağlık ve bitki sağlığı koruma seviyesine ulaşmak için gerekenden daha fazla kısıtladığını vurgulamıştır. Japonya, Çin, Rusya Federasyonu desteklemiştir.

AB cevaben, 21 Nisan 2021 tarihinden itibaren yürürlüğe giren yeni kompozit ürün mevzuatında belirtilen ithalat koşullarının tamamen risk temelli olduğunu belirtmiştir.

- **Kanada, Hindistan'ı bakliyat için ithalat gereklilikleri konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Kanada, son olarak Kasım 2021'de yapılanlar da dahil olmak üzere Komite'nin geçmişteki birkaç toplantısında Hindistan'ın bakliyat ve yabancı ot tohumu ithalat gereklilikleriyle ilgili endişelerini dile getirdiğini belirtmiştir. Kasım 2021 toplantısından bu yana Kanada, endişeleriyle ilgili olarak özellikle Mart 2022'de Hindistan ile olumlu ikili ilişkiler kurduğunu, Hindistan'ın Kanada bakliyatlarına yönelik fümigasyon gereksinimleri konusunda kalıcı bir çözüme ulaşmak için devam eden angajmanını olumlu karşıladığını ifade etmiştir. Kanada fümigasyon konusundaki ilerlemeden memnun olsa da, Hindistan'ın yabancı ot tohumlarına yaklaşımı konusunda endişelerinin devam ettiğini, bu soruna kalıcı bir çözüm bulmak için Hindistan ile birlikte çalışmaya kararlı olduklarını belirtmiştir.

Hindistan, sorunu çözmek için Kanada ile ikili görüşmelerin devam ettiğini söylemiştir.

- **Peru, Panama'yı soğan ve patatese uygulanan kısıtlamalar konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Peru, Panama tarafından soğan ve patates ithalatının kısıtlanmasına ve ticaretinin yeniden kurulması için bitki sağlığı prosedürlerinde gereksiz gecikmelere ilişkin ticari endişelerini dile getirmiştir. Ek olarak, DTÖ SPS Anlaşması'nın 2.2 ve 5. Maddeleri uyarınca üyelerin yalnızca uygulanabilir olduklarında sağlık ve bitki sağlığı önlemlerini almaları gerektiğini ve söz konusu önlemlerin risk değerlendirmesine dayanması gerektiğini vurgulamıştır.

Panama, konunun başkentler arasında görüşüldüğünü ve yakında bir çözüme ulaşabileceğini belirtmiştir.

- **Peru, Ekvador'u üzüm ve soğanda ithalat kısıtlamalarını Komite gündemine taşımıştır.**

Peru, Ekvador'un üzüm ve soğana erişimin yeniden açılmasında uyguladığı kısıtlayıcı önlemlerle ilgili olarak ticari endişelerini gündeme taşımıştır.

Ekvador, Peru'nun Zararlı Risk Analiz Raporunun detaylandırılması için teknik bilgiler sunması ve bu anlamda uluslararası düzeyde tanınan bitki sağlığı hedeflerinin yerine getirilmesi için ortak çalışma yapmak gerektiğini belirtmiştir.

- **Tayvan, Çin'i taze meyve ithalatını askıya alması konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Tayvan Çin'in ananas, şeker elma ve balmumu elmaya karşı ithalatının askıya alınmasına ilişkin endişelerini tekrar gündeme getirmiştir. Çin'den bu üç meyvenin ticaretinin SPS Anlaşması ve ilgili uluslararası standartlar, kılavuzlar ve tavsiyeler uyarınca yeniden başlatılmasını talep etmiştir.

Çin cevabında elmalarda karantina listesinde bulunan bazı zararlıların tespit edildiğini ve alınan önlemlerin risk temelli olduğunu belirtmiştir.

- **AB, ABD'yi elma ve armutta uygulanan ithalat kısıtlamalarından dolayı Komite gündemine taşımıştır.**

AB ABD'yi elma ve armutta uyguladığı ithalat kısıtlamaları nedeniyle gündeme taşımıştır. AB ABD'yi DTÖ SPS Anlaşması kapsamındaki sorumluluklarına uymaya, elma ve armut için "sistem yaklaşımı" altında ithalatı onaylamaya davet etmiştir.

ABD, AB'nin mevcut ön gümrükleme programı kapsamında elma ve armut ihraç edebileceğini belirtmiştir. ABD Tarım Bakanlığı, bu taleple ilgili olarak idari prosedürler üzerinde çalışmaya devam ettiğini dile getirmiştir.

- **AB, ABD'yi AB'nin Asya uzun antenli böceği ve turunçgil uzun antenli böcekten ari statüsünü tanımamasından ötürü Komite gündemine taşımıştır.**

AB, ABD'nin uluslararası kabul görmüş ilkelere uygun olarak kurulan Asya ve Narenciye uzun antenli böcekleri için zararlıdan ari statüsünü tanımaması konusundaki endişelerini belirtmiştir. Ayrıca tüm teknik çalışmalar tatmin edici bir şekilde tamamlanmasına rağmen, ABD tarafından uygulanan gecikmenin hiçbir bilimsel gerekçesinin olmadığını vurgulamıştır. ABD, AB ile sorunun çözümü için ileriye dönük işbirliğinin devamının önemli olduğunu söylemiştir.

- **Kore, AB'yi Samgyetang (Kore ginsengi tavuk çorbası) ithalatına izin vermede yaşanan gecikmeler konusunda Komite gündemine taşımıştır.**

Kore yetkilisi, Kore ginsengli tavuk çorbası olan Samgyetang'ın AB pazarına giriş için ithalat onayındaki gecikme konusunda endişelerini dile getirmiştir. Kore yetkilisi 1996'dan beri ısıtma işlem görmüş kanatlı eti ürünlerinin pazara girişi için gerekli adımları atmış olduklarını, AB tarafından gerçekleştirilen yerinde incelemenin ardından Ulusal Kalıntı Programı (NRP) raporuna ilişkin AB'nin dört kez düzeltme taleplerine yanıt olarak veri sağlandığını, 26 yıllık çabalarına rağmen AB'nin, ithalat onay sürecini tamamlamadığını belirtmiştir.

AB, Kore ile bu uygulamanın mevcut durumunu ve atılacak sonraki adımları ikili olarak kapsamlı bir şekilde görüştiklerini ve bu konuda işbirliğini sürdürmeyi amaçladıklarını söylemiştir.

(c) Daha önce gündemde olup, çözümü gerçekleşen sorunlar

Bu başlıkta gündeme getirilen bir husus bulunmamaktadır.

4. SPS ANLAŞMASI'NIN UYGULANMASI ve OPERASYONU

a) Eşdeğerlik

- ABD - Kanatlı ürünleri ihraç etmeye uygun ülkeler listesine Polonya'nın eklenmesi

ABD tarafından Ekim 2021'de FSIS'in Polonya'yı Polonya'da kesilen kanatlılardan elde edilen ham ve işlenmiş kanatlı ürünleri ihracatına eşdeğer olarak belirlediği, belge incelemesi ve yerinde doğrulamanın ardından Polonya'nın kanatlı yasaları, düzenlemeleri ve denetim sisteminin, ABD gıda güvenliği sistemi ile eşdeğer düzeyde sağlık açısından koruma sağladığına karar verildiğini belirtmiştir.

b) Zararlıdan ve Hastalıktan Ari Alanlar (Bölgeselleşme)

i) Üyelerden Gelen Bilgiler

- Brezilya - Şap hastalığı (FMD) ve sığır süngerimsi ensefalopatisi (BSE) için risk durumu

Brezilya, topraklarının OIE tarafından, Santa Catarina eyaletini, Paraná, Rio Grande do Sul eyaletlerini ve Acre ve Rondônia eyaletleri ile Amazonas eyaleti içinde 14 belediyeyi ve Mato

Grosso eyaletindeki beş belediye içeren bir bölgeyi (Blok 1) aşı olmadan şap hastalığı olmadığını kabul ettiğini, aşısız Şaptan arındırılmış bölgenin yaklaşık 1 milyon km²'lik bir alanı temsil edip, 44 milyondan fazla hayvanı kapsadığını belirtmiştir.

Ayrıca, henüz OIE tarafından Brezilya'nın FMD'den arındırılmış bir ülke olarak tanınmasını uygulamayan üyeleri, mümkün olan en kısa sürede uygulamaya davet etmiştir.

OIE'nin Brezilya'nın BSE konusunda statüsünü ihmal edilebilir olarak kabul ettiğini vurgulamıştır.

- Türkiye - Meyve sineğinin bulunmadığı alanlar beyanı

Türkiye Demirci, Mihaliççık, Taşkent, Akşehir, Hadim, Bozkır, Halkapınar ve Kadişehri'nin Akdeniz meyve sineği (*Ceratitis capitata*) içermediği konusunda Komite üyelerini bilgilendirmek istediğini, Uluslararası Bitki Sağlığı Önlemleri Standartları (ISPM) No. 4 ve ISPM No. 26'da belirtilen, Akdeniz meyve sineği için serbest alanların kurulmasına ilişkin kriterlerin belirlendiğini, 2018-2021 yılları arasında anılan standartlara göre Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından çalışmalar yürütüldüğünü, Türkiye Ulusal Bitki Koruma Teşkilatının 15 Şubat 2022'de IPPC aracılığıyla ilgili bilgileri kamuoyunun incelemesine ve yorumlarına sunduğunu, Akdeniz meyve sineğinin ISPM-26 standardına göre ari olarak ilan edilmesiyle, Türkiye'de ilk kez uluslararası standartlara uygun bir alanın bu zararlıdan ari olarak ilan edildiğini belirterek, ticaret ortaklarımızı bu ilerlemeyi analiz etmeye ve Medfruitfly serbest alanlarından taze meyve ticaretini kolaylaştırmaya davet edilmiştir.

c) Şeffaflık hükümlerinin uygulanması

- Şeffaflık ve Özel Ticari Endişelere İlişkin Yıllık Rapor (G/SPS/GEN/804/Rev.14 ve G/SPS/GEN/204/Rev.22)

Sekreterlik, şeffaflık ve belirli ticari kaygılara ilişkin yıllık raporu sunmuş ve SPS ve TBT çevrimiçi araçlarını entegre eden yeni ePing SPS&TBT Platformu hakkında kısa bir güncelleme sağlamıştır.

d) Kontrol, muayene ve onay prosedürleri

- i. Onay Prosedürleri Çalışma Grubu (G/SPS/W/328/Rev.1 ve G/SPS/W/328/Rev.1/Add.1)

Çalışma grubu faaliyetleri gayri resmi toplantı kısmında açıklanmıştır.

e) Özel ve farklı muamele

Bu başlıkta söz alan ülke olmamıştır.

f) Uluslararası standartların kullanımının izlenmesi

- i. Yeni sorunlar
 - Brezilya - İlgili uluslararası kuruluşların normlarının uygulanması ve dikkate alınması

Brezilya, geçen yıl gıda güvenilirliği ile ilgili uluslararası kılavuzları dikkate alan iç kılavuzların yanı sıra 300'den fazla norm yayınladığını, bu normların tümünün ana

referansının Kodeks Alimentarius olduğunu, bunlara örnek olarak hayvan ve bitki kaynaklı ürünler için prosedür kılavuzları, veteriner tıbbi ürünler için LMR'ler ve sistemler arası denklik verilebileceğini, uluslararası referans kuruluşları tarafından ortaya konan uluslararası yönergelerin uygulanmasının ve dikkate alınmasının ne kadar değerli olduğunu vurgulamak istediğini belirtmiştir.

- ii. Daha önce gündeme getirilen sorunlar
 - AB - OIE uluslararası standardı ile uyumlu olmayan ASF kısıtlamaları

AB ASF ile ilgili OIE uluslararası standartlarının uygulanmasındaki tutarsızlıklara dikkat çekmek istediğini, Kasım 2021'de DTÖ SPS Komitesi'ndeki Tematik Oturumda belirtildiği gibi, herhangi bir salgının nedeni olmamasını sağlayacak biçimde meşru ticaretin etkin bir şekilde yönetilebileceğini, DTÖ Üyelerini ülke çapında ticaret yasaklarının bilime dayalı, akılcı ve orantılı önlemlerle ikame edilmesi konusunda AB ile birlikte çalışmaya davet ettiğini belirtmiştir.

- AB - OIE uluslararası standardı ile uyumlu olmayan HPAI kısıtlamaları

AB önemli sayıda DTÖ üyesinin SPS Anlaşması'nın 6. Maddesi ve Ek C kapsamındaki yükümlülüklerini göz ardı ettiğini, yerel AI salgınlarından sonra ülke çapında ticaret yasakları uygulandığını ve yıllarca sürdürüldüğünü, hastalığın yayılmasını önleyen etkili kontroller mevcutsa, ülke çapında yasakların rasyonel olmadığını ve bilimsel olmadığını, Mayıs 2021'deki 88. OIE Genel Oturumunda kuş gribiyle ilgili karasal yasanın iki önemli unsurunun revizyonunun kabul edildiğini, arılığın yeniden kazanılması için bekleme süresinin 3 aydan 28 güne indirildiğini, ülkelerin düşük patojenik virüsler için sürveyansı sürdürmeye teşvik edildiğini ancak ticaret yasaklarının haklı olmadığını açıkça vurgulandığını, DTÖ Üyelerinden OIE tavsiyelerine ve DTÖ SPS Anlaşması kapsamında bölgeselleşme konusundaki yükümlülüklerine uymalarını, uluslararası standart belirleme organlarının tavsiyelerini takip etmelerini ve etkilenmeyen bölgelerden ticarete izin vermelerini istemiştir.

g) SPS Anlaşması'nın Yürütülmesi ve Uygulanmasına İlişkin Beşinci Gözden Geçirmenin Takibi (G/SPS/64 ve G/SPS/64/Add.1)

- i. Gayri Resmi Toplantı Raporu

Üyeler, Beşinci Gözden Geçirmenin Takibi ile ilgili gayri resmi toplantıda tartışmalara ilişkin Başkanın raporuna ve yaklaşan tematik oturumlara (G/SPS/GEN/1949/Rev.1 ve G/SPS/GEN/1951/Rev.1) ilişkin görüşlerini bildirmeye davet edilmiştir.

5 KESİŞEN KONULAR

- i. Pestisit MRL'lerine Yönelik Ticareti Kolaylaştırıcı Yaklaşımlar Konulu Tematik Oturum Raporu (G/SPS/GEN/1989/Rev.1)

Tematik oturum ile ilgili bilgi raporun ilk kısmında yer almaktadır. Bu başlıkta ise Başkanın raporunda bu bölümde yer alan kısma ilişkin Üyeler yorum vermeye davet edilmiştir.

ABD, Avustalya ve AB yorumunu iletmiştir.

- ii. Kanada, Moğolistan, Avrupa Birliği, Norveç - SPS Bildirisinin mevcut durumu: 12. DTÖ Bakanlar Konferansı için Modern SPS Zorluklarına Yanıt Verme (G/SPS/GEN/1758/Rev.10 ve G/SPS/GEN/1960)

Kanada SPS Komitesi'ne dağıtılan bu önerilen bildirin en son revizyonu (rev.10) itibariyle, Afrika Grubu ve ACP Grubu'nun ortak sponsorluğunu kazandığını, bildiriye destekleyen toplam üye sayısını doksan bire çıkararak Moğolistan ve Malezya'ya teşekkür ettiğini, bu maddenin ele alınmasının daha sonra Aralık 2021 için planlanan Bakanlar Konferansı için deklarasyonun sonuçlandırılması beklentisiyle bu başlığın Genel Konseye kaydırıldığını, Bakanlar Konferansı'nın ertelenmesine rağmen, eş-sponsorların bu olumlu ve ileriye dönük deklarasyon üzerinde çok taraflı bir fikir birliğine varmak için diğer ilgili üyelerle ikili olarak ve Genel Konsey bağlamında çalışmaya devam ettiğini, eş sponsorların SPS Anlaşması'nın uygulanmasındaki zorlukları ve bunları ele almak için mevcut mekanizmaları belirlemek için bildiride önerilen çalışma programı ile zamanında ilerlemenin önemli olduğunu düşündüğünü belirtmiştir.

AB 12. DTÖ Bakanlar Konferansı'na kadar geçen süreçte Aralık ayında gerçekleşen ancak belgenin yeni bir revizyonu olarak henüz gerçekleşmemiş olan yapıcı paylaşımlara teşekkür ettiğini, bildiride daha önce ifade edilen çekincenin kaldırılmasına olanak tanıyacak yeni bir revizyonu şekillendirmeyi amaçlayan bu yapıcı diyalogu sürdürmeye hazır olduğunu teyit etmiştir.

Norveç destekçilerin, taslaklarının gözden geçirilmesinde üyeler tarafından dile getirilen endişeleri dikkate almak için yeterli ilgi veya isteklilik göstermediğini, özellikle, "sürdürülebilir gıda sistemleri" ile ilgili açık metnin, paragrafta yer alan çalışma programına dahil edilmesi gerektiğini belirtmiş; geçen yıl Kasım ayında düzenlenen SPS Toplantısında bu konuyla ilgili olarak AB ve Norveç'in "SÜRDÜRÜLEBİLİR GIDA SİSTEMLERİNE DOĐRU KÜRESEL GEÇİŞ - G/SPS/GEN/1969 belgesi" başlıklı tebliğe atıfta bulunarak, mevcut taslak deklarasyona çekincelere işaret etmiştir.

- iii. Covid 19 ve SPS Konuları

6. TEKNİK YARDIM VE DESTEK

- i. Sekreterlikten gelen bilgiler

DTÖ SPS faaliyetleri (G/SPS/GEN/997/Rev.12 ve G/SPS/GEN/521/Rev.17) ve STDF (G/SPS/GEN/1994) faaliyetlerine ilgili belgelerden ulaşılabilmektedir.

- ii. Üyelerden Gelen Bilgiler

AB 2019-2020 yılında AB tarafından sunulan SPS ilgili teknik yardım hakkında bilgi sağlamıştır.

7.ÖZEL VE TİCARİ STANDARTLARLA İLGİLİ ENDİŞELER

Bu başlıkta söz alan ülke olmamıştır.

8. GÖZLEMCİLER

i. Gözlemci kuruluşlardan iletilen bilgilere aşağıdaki dokümanlardan ulaşılabilmektedir.

i. ECOWAS (G/SPS/GEN/1990)

ii. OIRSA (G/SPS/GEN/1991)

iii. IGAD (G/SPS/GEN/1992)

iv. IIGA(G/SPS/GEN/1995)

v. ITC (G/SPS/GEN/1997)

vi. GSO (G/SPS/GEN/1999)

vii. SADC(G/SPS/GEN/2000)

b. Gözlemci Statüsü için Yeni Başvurular

Yeni başvuru yoktur.

9. BAŞKANIN SEÇİLMESİ

Sonraki döneme bırakılmıştır.

10. Diğer Hususlar

Görüş belirten ülke olmamıştır.

11. Bir sonraki toplantının tarihi ve gündemi

83. SPS Komite Toplantısı 22-24 Haziran 2022 tarihlerinde gerçekleştirilecektir.